

თბილისის
საბავშვო

გოდუნა სახლი

№ 4

შინაარსი

	გვერდი
1. საბჭოთა ყრილობა—შ. რადიანი	1
2. დილა, ლექსი— დ. ელიოზიშვილის	3
3. დიადი მხატვარი—გაზაფხული—დ. თურდოსპირელი	4
4. კანდიდატი—თ. ჯქარელი	5
5. პიონერთა სიმღერა, ლექსი—შ. გოგიაშვილის	7
6. ბისს—დ. ანთაძე	8
7. შავი გედი (დასასრული)—თარგ. დ. ან-ძის	10
8. თეთრი გვირილა, ლექსი—ს. ერთაწმინდელის	14
9. ლენის დღეები—შ. შე-ლი	15
10. წითელი დროშა, ლექსი—დ. ელიოზიშვილის	16
11. სამი თაობა—ლეგატური	17
12. სეფნ გედინის მოგზაურობა—თარგ. ნ. ჟღნიაშვილის	19
13. როგორ გავმართოთ ბანაკი—თარგ. დ. კარბელის	22
14. ალაპიანის ბინის ისტორია (დასასრ.)—თარგ. დ. ან-ძის	24
15. თქმულება ალდგონის შესახებ—შ. შე-ლი	32

საქართველოს
საბჭოთაო
საბჭოთაო

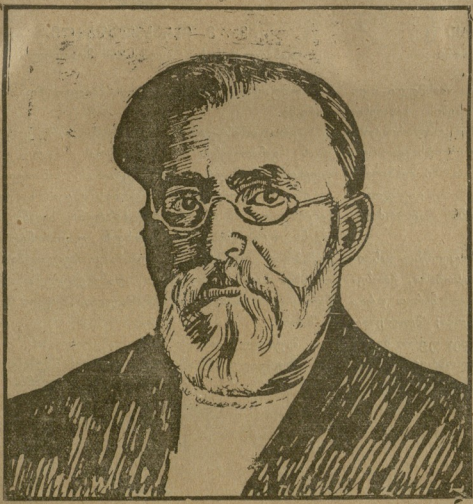
საბჭოთა საბჭოთა...

1925
ნაპრილი

განათლების სახალხო კომისარიატის სოციალურ აღზრდის მთავარმარ-
თველობის და ახალგაზრდათა კომკავშირის ცენტრალ. კომიტეტის მუშა-
ნალი ბაგშეებისათვის.

წელიწადი 2
№ 4

საბჭოთა უჩილბა

ს. ს. ს. რ. საბჭოთა ყრილობის თავმჯდომარე ანხ. მ. ცხაპაია.

ხუთ აპრილს გაიხსნა საქართველოს უზენაეს ხელისუფლების, მუშაო, გლეხთა და წითელარმიო-ელთა საბჭოების, მესამე ყრილობა.

მესამე ყრილობა დაიწყო მას შემდეგ, რაც საქართველოში დამყარებულა საბჭოთა ხელის-უფლება. ჩვენი ოთხი წლის მუშაობა საბჭოთა

სარბიელზე, ოთხი წლის მოღვაწეობა უკვე უკან მოვიტოვეთ.

მესამე ყრილობამ კი თავისი ყურადღება მიაპყრო იქით, თუ რა ღვაჭებს გასაკეთებელი მომავალში.

რა გვაკლია?

რა გვიკირდება?

რა ღვაჭებს კიდევ მოუწესრიგებელი?

ჩვენი ქვეყნის სვეტიდის გააძაყვედეს — მღშების, გლეხების და წითელარმიელთა საბჭოს ყრილობას, არა აქვს სხვა საზრუნავი საგანი და საქმე ვარდა იმისა, რაც ხელს შეუწყობს და დაეხმარება საბჭოთა ხელისუფლების გამაგრებასა და განმტკიცებას, ვინაიდან გარეშე ამისა არ არსებობს უკეთესი მომავლის დამყარების საშუალება მშრომელი ხალხისათვის.

მშრომელთა ოჯახს ის უნდა მოწყობა, რომ თვითიველ ამ ოჯახის წევრს არაშეეშაო თუ გაუძლიერებოდეს, არაედ თვითიველი მათგანი გრძნობდეს, რომ სწორედ აქ, და არა სხვაგან, შეიძლება მას მიიღწიოს ყოველივეს, რაზედაც კი ხელი მიუწვდება ამ ქვეყანა და მათთან.

სოფლისა და ქალაქის ერთმანეთთან დაახლოება, მთ შორის მკაცრე კავშირის დამყარება — ჩვენი მთავარი მიზანი და ამოცანა.

ამხ. დ. კანდელაკი
განათლების სახ. კომისარი.

ამხ. მ. ორბელაძე
განათლების სახ. კომისრის მოადგილე.

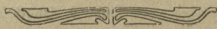
ყრილობის დღის წესრიგში დასმული იყო შემდეგში საკითხები: მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატის, განათლების სახალხო კომისარიატის, საბჭოთა ქვედა აპარატების, სასოფლო-სამეურნეო კრედიტის შესახებ და ა. შ. ყველა იმაში ლაპარაკი იყო სწორედ გლეხობის მდგომარეობის გაუმჯობესების შესახებ, გლეხური მეურნეობის ამაღორძინებელ ღონისძიებათა შესახებ.

აგრანომიული ცოდნის გავრცელება, განვითარებული ტექნიკის შეტანა გლეხობაში, კაობების ამოშრობა, მიწების მორწყვა—ამ მხრით კარგა ხანია სწარმოებს ენერგიული მუშაობა; შედეგებიც შესაძნევეია, მაგრამ მომავალში კიდევ უფრო მეტია გასაკეთებელი. ყრილობამ ადგილობრივ გლეხო-

ბის უშუალო მონაწილეობით მიიღო ზომები ამ დარგში.

ყრილობის დღის წესრიგში, როგორც ვთქვით, დგას განათლების კომისარიატის მოხსენებაც. გლეხობა მოწყურებულია ცოდნას, განათლებას, გლეხობის კულტურული დონის აწევა საბჭოთა ხელისუფლების ერთ მთავარ საზრუნავ საგანს შეადგენს. სკოლების, წერა-კითხვის უცოდინარობის მომსპობი პუნქტების, ქობ-სამკითხველოების და და სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებათა მოწყობა—აი საითკენაა მიმართული მთელი ჩვენი მუშაობა.

მხურვალე საღამი საბჭოთა ყრილობას!
მხურვალე საღამი ახალი სოფლის მშენებელთა!
შ. რაღანი.

დ ი ლ ე

I

გათენდა დილა,
მზემ მოიღბინა,
ზეცასა სტყორცნა
ოქროს სხივები.

ნაზი მერცხალი,
ანცი, ფრთამალი
გადმოჰიკვიკეს
ტურფა მიდამოს.

კრელი პებელა
დაჰფრენს წელ-წელა,
ყვავილთ ეკონვის,
ელფერსება.

წყარო ანკარა
სწრაფი, პატარა,
გადმოწუხუნებს
კლდის ნაპრალიდან.

II

გლეხი ურემზე
კობტა კოფოზე
ზის, ერეკება
ლომას, ნიკორას.

ე, ნაფუძარში,
მინდვრად და ზვარში
ბარი, გუთანი
ებრძვიან მიწას.

გულგალკილი,
ოფლოდენილი
მუშა მანქანის
წინა მუშაობს.

თავის მომავალს
საამოს, ბრწყინვალს
სქედს თვის ძალ-ღონით,
მძლავრი კუნთებით.

III

გათენდა დილა,
მზემ მოიღბინა...
ტურფა დილაა
თავისუფლების.

ხარობს ყოველი, —
წარსული ბნელი
გაჰქრა, მოისპო
და დასამარდა.

ტანჯვა-წველებას,
მტარვალთა ნებას
აღარ იხილავს
შრომის მეუფე!

ვაშა, ამ დილას, —
სიკვილი წარსულს!..
ვაშა, მშრომელ ხალხს,
ლახვარი მტრის გულს!..

დ. ელიოზიშვილი.

ღიადი მხსსპარ.—გზაუნული

ერ ისევ ბევშოპისას განცვი-
ფრინით ვციობლობდი:
ნეტა ვინა მხატავს ამ სვავი-
ლებს?..

ვინ აღაოანებს ჯეჯილებს?..
ვინ აქიკვიებს ჩიორა-ჩიტურებს?..

მე დღეს ვიცი, რომ ეს ნაინაჭრი გაზაფხულია,
დიადი ხელოვანი, მოგზაური მხატვარი... იგი
დადის სხვადსხვა ქვეყნებში და ჰპართავს გამოფე-
ნებს...

მგარამ დღისაც ჩავიკვირებს:
სადა ჰყოფნის მას იქნენი საღებავები, რომ
ყოველ წილს ქრელ-ქრელი პეველიბი აფაფატოს...
ახალ-ახალი ყვავილები გააჰმალ-ს...
ფრად-ფერადი ქათინებში შეუკეროს წალკოტ-
ქალაკებს...

სიიდანა შოყოლობს იმდენს მელოდიბს, რომ
ათას ჯრა ფრინველს სივადსხვა მუხლივანი
სავალოებში აახატკობიღინოს...

ხშირად ში საც კი აუჯანყობ:
ვიპი, არ მოპებურღეს ხელოვანს ზრუნვა
გამოფინაზე...

ხომ შეიძლება, რომელიმე დილით უკუს
გუნებაზე ვაიღუძის და აღარ მოინდომოს თვისი
მკრბის ქენება...

იღარ ავჯიამულოს ფრთოსანთა სამიფო...
აღარ გააოჯძოს სიზმრების სარტყელზე მისე-
ნებული ყვავილები...

რას აემსავსება ვაშინ ქეიყანა?..

მგარამ ტყლილია ჩემი შიში:
ამ ხელოვანს უავარს თავისი შემოქმედება...
იგი აროდეს იღლება და არა შ ქრდება...

იგი ყოფს წელს ისეთისავე სასოებით აწობს
თვისს გამოფინას, როგორც არაპისს ქულები წრ-
მა-თელ ეტრუხ-აზმით ჰპართავდა ხოლმე თვისს
იშვიათს დღესასწაულებს...

ამ ხელოვანმა უკვე ჩაენს ქვეყანაში შემოსღვა
ფები...

ამუშაოდნ მზის სხივების ჩაქრები... ყვავი-
ლების ღერსმნები...

წხადლება გამოფენის დეკორაციებზე...

მწერდება არეზარე ნორ ნორი სურათებით...
ჩუ!.. გესმით უთვალავი ხეები ველ-მინდვრე-
ბისა?..

ეს პირველი აფიშების შრილია დიადი ხელო-
ვნისა...

ანონსი... ანონსი!..

ია-ინოლების სურნეულებით და პეველა-მერცხ-
ლების ფრენით გვაძენობს თვისს მღადარს პროგრამ-
ისა...

საყვარელია ეს მხატვარი...
რაც უნდა სველით იყო მოპურული, მინც
წხვალ მისი ვაღერის დასაუვალიერებლად...

ყველს მოპიბლავს... ყველაზე დასტოვებს
ძლიერს შთბეკიოლებს...

იგი ერთადერთია, რომელმაც არ იცის ანგა-
რება:

იგი უსასყილოა...
ყველს შეუძლია მისი ატელიეს დათვლიე-
რება..

მან არ იცის ჩხულობი...

სხვა ხელოვანთა სურათებს მუქთად არ გვაჩე-
ნებენ...

თვალეში დაგებობიცება ქუქრუტანდან ყურე-
ბით...

ფხისაც არ შევადგმევენენ, თუ ჯიბეში
გროშები არ გოქვიყის...

აქ არაა საკირო ფული—ეს მართლაც და
ხელის ქუქი...

აქ თავის მტერევა არ დაგვირდება დედა-
აზრის ძიება...

აქ ყველაფერი მარტივია და ნათელი, მგარამ
იპედ რას ღიმა და სიბრძნით აღსავსე, როგორც
თვით ბუნება...

ვაშა ამ უზადლო სტილისტს...

მის მილონი, მილიარდი წლები შემსრულებია
და მარც ნორჩა...

კიდევ მრავალ მილონ წელითა განმეულობაში
იმოგზურებს იგი ზღრმუზარის მეწინით და მოუ-
ტანს ყველას ირღენს ბღირებებს, რამდენიც შეი-
ძლება დაიტეოს მათმა გულმა...

დ. თერდოსპირელი.

კანდიდატი

„ამხანაგებო, კრებას ვახსნილად ვაცხადებ და“...
უცებ შეჩერდა, გაწითლდა, უნ ეგეშოდ ზარი აარა-
წყუნა, მიიხედ მოიხედა, თითქოს შეელას ეძებს-
თვალები ვერ ერთზე ვერ შეაჩერა და თავი დაარა.
.....„და მღაფანი წაიკითხავს დღის წესრიგს“—ამა-
ოდ უნურჩულვდა პოლიტწორის ხელმძღვანელი
პატარა თავმჯდომარეს.

იღვა უშავედ.

ჩუხად, მალულად გადახედვდა ხანდახან იქვე
კუთხეში მჯდომ სიცოცხლოთ საესე ბიჭს, რომლის
მოუსვენარა კუთხეში შეარჩინა პირობა სიტყვა,
დააბნია.

გული ძალზე უჩვეოდა.

ცეკის ცირკულაოი, რომელიც წინ ედო,
უცებ გაიზარდა, ათად მოაჩვენა.

ყველანი ათამა მდენ და შეუერთდენ კრების
ერიპულს.

თითქოს ქალღმრთელი იტყვიანისა მისი თავ-
მჯდომარეობა.

ის სურათიც, მის პირდაპირ რომ ჰქილია, თი-
თქოს მას დასკენ-ს, კედლიდან გადჰოდის და
უკანა რ გეშე მხედომებს, გატაკებულბს რაღაც
კანათით, რომელთაც ჯერ კიდევ არ შეუნიშნავთ
თავჯდომარის სირცხვილი, ეუბნება: „შეხედეთ,
შეხედეთ, კრიბა ვირ ვახსნა, აგერ რამოდენივე
კვირა კი დაიარებაო“.

უფრო შეწუხდა.

მაოთლაც, ყოველ კრებას ესწრებოდა, ბევრ-
ჯერ იუტურება, როგორ თავმჯდომარეობდენ.

თითონაც ბევრჯერ გაფიქრა, როდესაც მას
აირჩევენ თავჯდომარედ, მათსავით სერიოზულ სახეს
მიიღებს, აზრის მისცემს წესრიგის დარღვევის
ნებას.

რამდენჯერ უნატრია.....

მაშ ეხლა რა დამართა!

თუმცა ის ყველაზე უმცროსია აქ, მაგრამ ხომ იცოდა, მოუწყვედა თავმჯდომარეობა; გუშინ არ იყო, სახლში მისვლის დროს რამოდენიმეჯერ გაიმეორა, ზარის მაგიერ ფოლაქი გამოაბა რცინის კოლოფს და წესრიგისკენ მოუწოდა აკვანში მტირალ ძმას.

დღეს გაკვირვებაც ხომ გამოიწვია! «რა ნასწაველი ქალიშვილი მომსწრებია». ეხლა კი ყველანაირი გაუმტყუნდა:

თავლები სრემლით აფესო და გადახედა მოკრპალეებით იმ ადგილს, რომლის ჩურჩულმა ხელი შეუშალა და პირზე მომდგარი სიტყვა გააწყვეტია. რამდენ სიხარულს გრძნობდა, როდესაც მაგიდასთან მიდიოდა! როგორ არ იყო ვასახარი!

იმ კრებისათვის, რომელშიდაც ორჯერ მასზე უფროსი და მცოდნე ამხანაგებია, მას უნდა გაეწია ხელმძღვანელობა.

მისი მდივანიც ხომ რაიკომის წევრია, ის კი ჯერ კანდიდატი და ერთბაშად ასეთი დიდი დავალება.

ო, როგორ გაახარებდა დედას მისვლის დროს. ის ხომ სიამოვნებითა უსმენს მას, როცა უჯრედის კრებები დაბრუნებული ჟეგება ყოველივეს... ეხლა კი, ო, ეხლა როგორ არ მოუსმენდა!...

მაგრამ მისი ბედნიერება დაირღვა. უნდა კიდევაც იტიროს, მაგრამ იციან, რომ დასცინებენ. მას კარვად ახსოვს, ერთ კრებაზე რაიკომიდან გამოგზავნილმა რომ სთქვა: «კომკავშირელს ტირილი არ შეეფრის, საქმის გაფუჭების დროს უნდა მკვალდოს მისი გამოსწორებას; ტირილი კი ბებრების საქმეა».

მაშ არც ის იტირებს, ბებერი ხომ არ არის, ჯერ ცამეტი წლისაა.

მაგრამ, როგორ წყდება გული, რა კარგი იქნებოდა, რომ არ შეეწოდა; თუმცა რა მისი პრაღია. ის ჯერ გამოუტყდილია.

აი, მზად არის დედა დაიფიცოს ყველას წინაშე, რომ იცოდა, იცოდა, თუ რა უნდა ეთქვა, სიხარულით თრთოდა; მისი თავლები სიტყვებზე მეტს ამობადნენ; რატომ არ აცაოლეს...

რამოდენიმე წუთი ყოფილიყო ისე, ყოფილიყო ხეამოუღებელი; დამტკბარიყო თავის სიხარულით.

მართალია, ფრიად მნიშვნელოვანი საკითხები იყო გალასპეტილი; ხვალ ლენინის კლთზე უნდა გაესწნათ, მაგრამ რა იქნებოდა, რამოდენიმე წუთი.....

აღვლევბულმა ვერ მოახებობა, ის იყო დაიწყო და იქვე შეტრივ დაწყებულმა საუბარმა მისი ყურადღება მიიქცია; აზრი დაუბნია.

რატომ შეუშალეს, ნუთუ არ იცოდნენ, რომ პირველად თავმჯდომარეობს გამარტყდილია-

ხომ იმასაც ჰყავს დედა! ვინ იცის, რამდენჯერ გაუხარებია, როდესაც მოჰყოლია, თუ როგორ კარვად და შეუშლელად ჩაუტარებია კრება.

ყველაზე უფრო მას იზიდავს ის წუთი, როცა გაიმართება კამათი რომელიმე აზრის ირველივ.

იციან, ყველას უნდა მისცეს საშუალება, აზრი გამოსთქვას, შემდეგ ზარით მოითხოვს წესრიგს და შემოტანილ წინადადებებს კენჭს უყაროს.

ან კრების გათავებისას ოქმის კითხვას როცა დაიწყებს.

ყველანი სულგანაბლი უსმენენ, ის კი კიხულობს.... შემდეგ მოითხოვს მის დამტკიცებას.

კრება გათავდება. წინადადებს მისცემს, იმდრონ ინტერნაციონალი, ყველას გულისცემა ერთად შეერთდება, წამოადგებიან ფეხზე, ოთახს სიმღერით და აღტაცებით აყვებენ.

იმღერებენ იმ სიმღერას, პირველად რომ გვიგონა და გულში ჩასწვდა.

ეს იყო უწინ. ქუჩაში წითელყელსახვევიანი, მასავით პატარა გოგონები მღეროდნენ.

ო! როგორ ახსოვს ყოველივე.

მაშინ სოფლიდან ახალი ჩამოსული იყო. არც კი იცოდა მათ შესახებ რაიმე.

თუმცა ხშირად მოუკრავს ყური დედისაგან, როცა ხელუქ თმებზე ხელს გადუსვამდა, აკოცებდა და ეტყოდა: «ჩემო იმედა!»-ო, ჰო, ასეთ დროს გაუგონია დედისაგან, რომ მამა მისი მოჰკლეს ჯალათებმა, რადგან ძლიერ უყვარდა თავისუფლება.

ეხლა კი ყოველივე იციან, აქ მას ასწავლიან. უსმენს მოხსენებებს. მაშინ კი არ იცოდა, როცა სოფლიდან ახალი ჩამოსული იყო.

თუმცა სოფლის ეკლესიაშიც ხშირად მართავდნენ კრებებს, სამრეკლოზე წითელი დროშაც ფრიალებდა, მაგრამ აქ უფრო სხვაა, უფრო კარგია.

ჰო, ახსოვს, როგორ ცხვეწებოდა დედას, ქუჩაზე მწობრად მიმავალი მისებრ პატარა გოგონები რომ დაინახა...

წინ სულ პატარა მიუძლოდა და ბარბანს უკრავდა.

მაშინ კიდევაც გაცვინა: «ამხელა ხომ ჩემი ძმაც არისო!»

რა კარვად მღეროდნენ! ის თავის დღეში არ დაავიწყდება!

ახსოვს, როგორ ეხვეწებოდა დედას, მიეყვანა იქ, სადაც ასე კარგად მღერიან და ასე კარგად აცვიოთ.

აი, ახლა უკვე მათთან არის, მათსავით სწავლობს, რომ ღირსეული მშრომელი ქალი და მოქალაქე გახდეს.

უკვე კრების თავმჯდომარედ აირჩიეს.... მაგრამ შეეშალა, დაავიწყდა.... იცოდა, იცოდა რა უნდა ეთქვა...

...და მდივანი წაიკითხავს ღღის წესრიგს, როგორც იყო გააგონა და გამოარკვეს მღერისებელთა ხელმძღვანელმა. თითქოს ელექტრონის ჩქერმა დაუარა, თავი ასწია. მაღლობის თვალით გადახედა უფროს ამხანაგს. ხელში პატარა ზარი შეათამაშა, ჩამოვარდა სინჯუმე: „და მდივანი წაიკითხავს ღღის წესრიგს“....

თამარ ჩქარეული.

პიონერთა სიმაღლა

მენა! ძმებო, შემოკრებით, შრომის სამყოფს ვაშენებთ, ახალ სამყაროს სუნთქვით ძველებს გადავაშენებთ.

წითელ საღვურს შევმოსავთ წითელ შარავანდედით, ვართ მსახურნი მომავლის უჩვევ, არ ნახულ ბედით.

ჩვენი ნღობა მიფრინავს ახალ ყოფის მხარეზე, დღეს ერთობას გავკვივთ მზის სამეფოს არეზე.

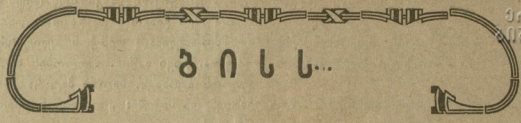
და გვრწამს, რომ ერთობა შობს ამ ქვეყნად უკვდავებას, მომავალ ნეტარ ფიალს ჩვენ ვაშორებთ ვაყვამს.

მშრომელით მჩაგვრელებს ვებრძვით, სანამ ძალა გვყვეს მკლავში, ამ ბტკიცე ფიცს ჩავაქსოვთ უკვდავ წითელ ვარსკვლავში.

ცად ანაღებ წითელ დროშით დალურსმულ გზას გადავკაფავთ, აყვავებულს უჩვევ დროში მთელ ქვეყანას მალე ნახავთ.

მ. გოგიაშვილი.

ბ ი ს ს...

I

არინჯი ერქვა თოთხმეტი წლის გურულ ბიჭს. ასეთი სახელი უწოდეს მას ცირკის მხლებლებმა.

ეს ცირკი ამერიკაში იყო. მე დარწმუნებული ვარ, თქვენ გაგიკვირდებათ, თუ როგორ მოხვდა ნარინჯი ამერიკაში.

მამა მისი—იოსები—მშენიერი მოჯირითე იყო. მას გურიაში არაფერი ებადა და იგი გაემგზავრა, თავის ბიჭუნით, ამერიკაში, სადაც ფულის მოხვეჭას იმელოვნებდა. შემდეგ ის სამშობლოში დაბრუნებას, მიწის და სახლის ყიდვას ფიქრობდა. ცოლი აღრევე მოუყვდა.

ერთ დღეს დიდი წარმოდგენა იყო. ცირკის დირექტორი დიდიდანვე დელავდა, რეპერტიკონზე ყვიროდა და იმუქრებოდა. უსიაპონო, წითური, პირში სიგარავანჩრილი, დათენთილლოყებიანი დირექტორი ყველას უსიაპონო გრანობას ჰკვირბდა.

— აალოო! სად არიან კოვბოები? ათი ათას ეშმაკს წაუღია მათი თავი. წუთებუ გარბიან. ჰეი, ჩქარა... ჩქარა... ინდოელები? გურულეები, მამასახლისი? ნარინჯ, მამაშენი სად არის?

— ბატონო, ყველაფერი თავის რიგზეა. მამა ახლავე გამოვა. ტყუილად უჯავრდებით კოვბოებს. უმამასახლისოდ ხომ ვერ გაპოვლენ! მამილო კი ახლავე მოვა—უპასუხა დირექტორს ნარინჯმა.

შეჯკუფულ ოცდაათ ინდოელს წარბები შეეკუმუხნა. აძღნევე კოვბოი ჩემად ლაყობდენ. შორიხლო ცამეტი გურული იღვა და გულმოღვიწედ ათვარებლებდენ ერთი-მეორის ჩოხებს. ყველას აღელვება ეტყობოდა.

— ნარინჯ, ყოჩაღად იყავი, თამაშად გადახტი!

— შენ, ნარინჯ, მოდი აქ. შენ... როცა დახტები, არ დაგავიწყდეს, ფაფარში მაგრაღ, მაგრაღ ჩასქიდე. —ურჩევდენ შხაუნველი კილოთი გურულეები.

— აალოო! ნარინჯ, —დაუძახეს კოვბოებმა. — ემ დოდო ტრიუკია და შენ დიდი კაცი იქნები, ნარინჯ.

— მამასახლისი, მამასახლისი... — გაისმა ჩურჩული და ამ ჩურჩულზე გავესნათ შუბლი ინდოელებს, შეწყდა ლაპარაკი კოვბოებში და გურულეებიც სიამოვნებით მიეგებენ თავის მამასახლისს.

— ფუ, საღდაა ის...
— მე მოვედ, ბატონო დირექტორო. —უპასუხა იოსებმა, დაუსტვინა და დაიწყო რეპერტიკია.

II

ოფხი ათასი ადამიანი მიიზიდა ცირკმა. ოთხი ათასი ამერიკელი უძლიდა წარმოდგენის დაწყებას. ცირკი ელექტრონის შუქისაგან კაშკაშებდა.

სიცილი, ბავშვის ტირილი, ხარხარი, უსიაპონოვნობა, ტაში, მოუსვენრობა, ყველაფერი ეს სკიშვავდა ნერვებს და ალიზიანებდა ცნობისმოყვარეობას.

დღეს ცირკის მოსამსახურეებიც დელავდენ. წარმოადგინე, იმ ტოპის ინდოელმა, რომლის წვერნი ათასჯერ არჩვედენ სიკვლეს, ვიღრ ამერიკელთან თავის შეფარვას, აი ამისთანა ინდოელმა ხელი ჩამოართვა ამერიკელს და ჰკითხა კიდევაც:

— რომელი ნომერია ნარინჯ?

— მერვე. — მიიღო პასუხად განცვიფრებულ ამერიკელისაგან.

უცებ ცირკის შუა კარებში გამოჩნდა რვა მესაყიბე. ისინი მწყობრად გაიფანტენ ირგვლივ და დაუკრეს.

პირველი ნომერის ასრულებდენ: „მფრინავი მშვენი“ უბადლებს სულ ზევით, ცირკის გუმბათში გამბულ ტრაპეციებზე.

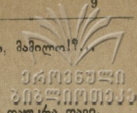
მეორე ნომერს ეამბახებენ...

შევიხედოთ მამასახლისის ოთახში.

აქ აღელვებული მამა არიგებდა თავის შვილს.

— როცა დატრიალდები, გახსოვდეს, რომ შენ ისევ ტენის მოაჯღები. ნარინჯ, ყური მივდე. მე იმიტომ დაერთე ნება ამ ტრიუკზე, იმიტომ, რომ ჩვენთვის აქ ცხოვრება შეუძლებელია. ყოველ დღე ჩხუბი, ყოველ დღე მუქარა. შეხედე, ამ ფულის ქვეყანაში რამდენი უფულოა. შეხედე, როგორ სძულთ ინდოელებს ამეოიკელები. ხომ იცო...

— ვიცი, მამილო! მე შევასრულებ ტრიუკს. ჩვენ მივიღებთ ათასს დოლარს და ააღლე... ჩვენ

შეგვეძღვება სახლის და მიწის ყიდვად... ხომ, მამი-ლო?!..

— ალოო! ნომერი რვა, ნარენჯ.
— აქ ვარ.

ჩოხაში გამოწყობილი, გირცხლის ხანჯლით, შავ ცხენზე მიწივებული ბავში—ნარინჯ—ეხლა ოთხიათას ადამიანს.

წუთით სიჩაშე—და ტაშმა იგრიალა.
მუსიკამ წყნარად დაუკრა.

ნარინჯმა ააქეცა უბელო ცხენი. ლამაზად დაჰქროდნ ასპარეზზე ცხენი და მხედარი.

ცირკი სხვადასხვა ფერებით ღივლივებდა.
მუსიკა უფრო მძოაგრად გაისმა.

ცხენმა უჩაბა სირბილს. ეჭვირი ნარინჯი ხტებოდა ცხენიდან ძირს, გაიქცეოდა, შეხტებოდა და ზოდ ცხენის ზურგზე დგებოდა ფეხებით.

მუსიკა თანდათან ძლიერდება.
ნარინჯი ხან ქვივით... ხან ზავით... ხან თავით ცხენზე ყირას აკეთებდა, ხან ცხენს ფეხ ქვეშ ეგებოდა.

ხალს ვრუაუნტრელი უვლის, სული ეხუთება, შავრამ თვალს, თვალს არავინ აზორებს.

მუსიკა გრგვინავს... უცებ ცირკის მთავარი კარებიდან ზღვის ქაფივით თეთრი ცხენი შემოიქრა ასპარეზზე.

გაშოკიდა შავს.
შავზე ნარინჯი რჯდა.

მუსიკა გრგვინავს.
შავი ცხენიდან ამტარმა ნარინჯმა გააკეთა ჰაერში სილტო და პირუტყულმა მოექცა თეთრ ცხენს.

თეთრ ცხენს ახლა შავი მისდევს...
ჰაერში დატრიალდა ჩოხაანი ნარინჯი და ფეხებით დადგა უბელო შავ ცხენზე.

შეწყდა მუსიკა.

ოთხიათასმა ადამიანმა ერთხმად წეს-ჯივით, აღტაცებით შეტყვირა:

— ნარინჯ!..
— ნარინჯ!..
— ნარინჯ!..

— მამილო! ჩვენ გურიანში, მამილო!..

— ნარინჯ!..
გამოვიდა ნარინჯი, ხალს დაუკრა თავი.

— ნარინჯ!..—იგრიალა ცირკმა და უცებ ამ ხმებში ეცოცხლა გაიწრპინა:

— ბისს...
ელგისავით მოვიდა ცირკს და აღელვდა.
— ბისს... ბისს...

— ბატონო დირექტორო! მე აღორ გამო-ვუსვი ჩემ შვილს. ბატონო დირექტორო, იგი დაილოდა.—ეუბნებოდა დირექტორს იოსები.

— ცირკს დამიშტურებენ, ადამიანო, ცირკს... მერე თქვენ ნება არა გაქვთ! ჩვენი კონტრაქტი უნდა გამოვიდეს.

— მე გავალ მამილო, ნუ გეშინია. გაუაკეთებ. ნუ... მამილო, ნუ გეშინია.

ისევ გაშოკიდა შავ ცხენს თეთრი, შავრამ ნაადრევად გაეთვებულმა სალტომ ძირს დასცა ბიჭუნია.

თეთრმა ცხენმა ნარინჯს ფეხი გადაუტეხა.
მთელი ცირკი შეიძრა სინანულით... ცირკის მოსამსახურეებო მივარდნენ ნარინჯს და ფრთხილად გაიყუანეს კულისებში...

მეცხრე ნოჰირს ასრულებდა დაქიმულ თოკზე მოსიარულე გოგონა.

III

საღი თვე გვიდა.

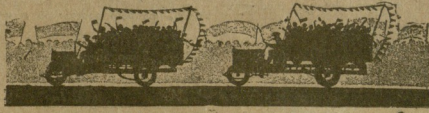
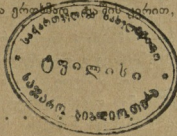
— მამილო, იცა, მამინ მე მეგონა, რომ შენ ველარ ვნახავდი.

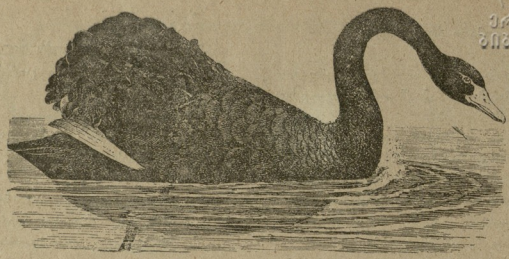
— ასეა, შვილო, ასე. კარგი, რომ აღარა კოჭლობ.—უპასუხა მოხუცმა მამამ.

— წადი, შვილო, ნიკოლაიშვილებს კომპოს-ტოს თესლი გამოართვი, თორემ ველარ მოვასწრებთ დათესვას.

— კარგი, მამილო...

ღიმილივ ანთაქე.

შ ა ვ ი გ ე ლ ი

(დასწრული)

მიწურა თუ არა ავვისტო და გაზაფხულში გადაჯტროლა ავსტრალიის, გაზაფხულის წვიმებისაგან ბალახიც გამოჩნდა; აღმოცენდა სხვადასხვა ბოლქვიანი მკენარე თავისი ფერადი ყვავილებით, ევკალიპტუსის ქერქი სკდებოდა და უწნოდ ეკიდა ხეებზე.

გულმოდგინედ ამღერდნენ ფრინველები, და ზოგიერთ მათგანს ნათელ ფერათა ლივლივით აუქრცლდათ ბუმბული.

იგრძნეს გაზაფხული შავმა გედებმაც. მაშალ გედებს ცოტა უფრო გაუმუქდა წითელი ნისკარტები, მკრამ მათ გულში დაისადგურა შიშმა და სიანჩაღე.

ისინი ხშირად სქამედნენ გრძელ კისრებს, სდებდნენ წყლის ზედაპირზე და ხამაღლა ყიოჯენ.

ახლა ნაკლებად ზრუნავდნენ საქებზე, ისინი უფრო ხშირად ფრინავდნენ, ცურავდნენ, ავფალიერებდნენ პაწია კუნძულებს ან სრუტეებს.

შედგე თითქოს დაწყნარდნენ და ყოველი წყვილი გედებისა სტხოვრობდა განცლკეივულ ადგილას. ვაი იმას, ვინც გაჰყავდა შემოსვლას იმ საფლობელოში, რომელიც თავის გუნებაში უკვე დაისაკუთრა რომელიმე მავალმა გედმა. დაუბტირებელ სტუმარსა და მის შორის სასტიკი ბრძოლა ჩაღდებოდა.

უფრო მეტის სიმკაცრით ებრძოდნენ ისინი ერთმანეთს, როდესაც საბუდე ადგილისათვ ჩხლებობდნენ. ამ შემთხვევაში იბრძოდნენ თვედაიწყებამდის და ამ ჩხამს თან ერთოდა მებრძოლთ გამამხნევებელი დედალი გედების სისინი.

იშვითათლ თუ რჩებოდა გამარჯვება დაუბატირებელ სტუმარს,—ეს გამარჯვება მისთვის არ იყო ადვილად შესაძენი.

ძვილი შემეაკუთრებები რამოდენიმეჯერ უბრუნდებოდნენ თავის ძვილ ადგილს და მაშალი გედები ყოველთვის იბრძოდნენ ხელახლა იჭამდის, სანამ ზემბულდამძვრალი, ნაცომი არ შორდებოდა იმ ადგილს, რომლის დამბრუნება მას აღარ შეეძლო. იგი მიცურავდა ახალი ადგილის საქებნად.

აი ყოვლამ იშოიდა ადგილი და ჯადოსანმა გაზაფხულმა ახალი მიწააფებანი გაუღვიძა ყველას.

შავი გედებმა სწყებენ ღეროებს და აწყობენ ერთი-მეორეზე.

ამგვარ მუშაობის დროს გიდეები იკვებებოდნენ არასისტემატიურად იჩიკომ, რომ რაც შეიძლება უფრო ჩქარა უნდა მოეკავებიათ სამუშაო, და უხარზავარი არშინანხვერიანი გროვა აღშართებოდა სდენე წყნარ ადგილას, ბალახებს შორის, პაწია კუნძულზე ან კიდე პირდაპირ წყალზე. ბუდე იძინება დიღია. რომ იგი მაშინაც, როცა ზედ იორივე გიდა შესკუბული, არ იძირება.

როცა ბუდე მზად აიოს, მაშინ დედალი გიდი იწიწკნის თავის ზუმსულს, რომლითაც აგებს ბუდის შიგინათა წილს.

ამრიგად მოწყობილ ბუდეში იგი 4, 5 და ხანდახან 7 მოზრილ მომშენაო ფერის კერცებს სდებს, და მათ გამოჩეკას იწყებს.

გაზაფხულის სტოტქე შეხა ველურ შავკანიანებსაც, მათი მუდამ შვიერი კუჭები, რომლებიც ბიტალიისა და ნადირაბის წყალობით მხოლოდ ხანდახან თუ გამოძლება ხოლმე, ახლა უფრო დაჟინებით მოითხოვს უფრო მეტ და გასაძლომ საკვებს.

ველურთა ჯგუფი, ასე ოცდაათ კაცისაგან შემდგარი, ერთ ტბისაკენ გაეშურა. გზაში ღიღის სიფრთხილით მიდიოდნენ.

მწარე გამოცდილება უკარანებდა მათ, რომ თეთრკანიანებთან შეხვედრა საშიშოა.

თუმცა საშიში არაფერი იყო იმიტომ, რომ თეთრკანიანები შორს იყვნენ მათი სოფლიდან, ტბა ძალიან დაშორებული იყო მათ სოფელზე.

მათ მშვილობით მიახვიეს ტბას. კაცებმა ამოარჩიეს წყნარი, უვნებელი ადგილი დასაძინებლად და გაეშურნენ სანადიროდ ტბის გასწვრივ, დღე-კაცები კი შეუდგნენ ეკალიპტუსის ქერქის მოგროვებას და მისგან სახურავების გაკეთებას, რომელნიც უფრო მზისაგან იცავდნენ, ვიდრე ავღრისაგან. შავკანიანები აპირებდნენ აქ დიდხანს ცხოვრებას. შავ გედს ვარდა ამ ტბაზე სხვა ფრინველებიც იყო.

ოთხმა დღემ სასიამოვნოდ ჩაიარა შავკანიანებისთვის. სქამდენ კვერცხებს, ძღობოდნენ გედებით, იხვებით, საზოგადოდ ფრინველები ბლომად იყო...

* *

ნაშუადღევს შემდეგ მისტერ ფირტის ფერმასთან შეაჩერა ცხენები რამოდენიმე ცხენოსანმა. ყოველი მათგანი შეიარაღებული იყო თოფით, ხანჯლით და უხარმაზარი დამბაით.

ძალთა ხროვა ცდილობდა ცხენოსანთა ჩამოთრევას მიწაზე.

მიუხედავად ამისა, ამგვარი შეხვედრა, ეტყობა, სიამოვნებს ჰკვირდა მოსულთ. გაისმა წამაქერბეული სიტყვები და მთარახის ხშირი ტყლაშენი, რათა უფრო გაეზარებიათ ძალეობი.

ძალეობის ყუფაზე გამოვიდა სახლიდან მისტერ ფირტი: მან ვაგლო ძაღლები და ცხენოსანებს მიწაზე ჩაოსვლის საშუალება მისცა.

სტუმრები შევიდნენ ოთხში და რაღაცას საიდუმლოდ უჩურჩულებდნენ სახლის პატრონს. ამის შემდეგ იგი გავიდა და იწყო საქაროდ მზადება.

რამოდენიმე წუთის შემდეგ იგი შემოვიდა აგრეთვე შემოსილი იარაღით, როგორც სხვები, და გაემართა ეზოსკენ. მას გაჰყენნ სტუმრები. სახლის პატრონმა დაიჭირა ოთხი ძაღლი და გადააბა წასაყვანად. სტუმრები შესხდნენ ცხენებზე. ფირტიც შეჯდა.

— ამილო, სად მიდიხარ?—დაუყვირა მის სარდაფიდან ამორბენილმა გოგონამ.

— შავ გელუზე სანადიროდ, —უპასუხა მამამ.

— ძაღლები რაღათ მიგყავს? შენ თვითონ მიხარხარ, რომ გეგინ შარტო გიფრახობენ ფრინველებს და გიშლიან კიდევაც.

— არა, დღეს არ დავგიშლიან, —უპასუხა მამამ. თანამგზავრებმა გაიცინეს.

— მომავლანე შავი, პატარა გელი!

— კარგი, —უპასუხა წარბშეკმუნით მამამ.

— მაშ, მშვიდობით, —სთქვა გოგონამ და თან მამასთან მიიბრინა.

მამამ ცხენი შეაყენა, აიყვანა ხელში გოგონა და აკოცა.

— მშვიდობით, ჩემო პაწიავ, ქვიანად იყავი, —დაარიგა სიყვარულით და ხელი ნაზად გადაუსვა თავზე.

— არ დავაგიწყდეს, რამე კარგი, ან პატარა შავი გელი უსათუოდ მომიყვანე, უსათუოდ! —უყვიროდა გოგონა მიმავალ მამას.

— კარგი, კარგი, —უსიამოვნოდ უპასუხებდა მამა, თითქოს ეს დაეაღება მას აწველებდა და თითქო უნდოდა ჩქარა მოშორებოდა თავის ქალიშვილს.

— საინტერესოა, რა კარვ ნიეთს ჩამოუტანთ თქვენს ქალიშვილს ნადირობიდან. იქნებ შავკანიანის თავს? —ჰკითხა ერთმა თანამგზავროთაგანმა და გაღიხარბარა.

— ეჰ, მისტერ შორტ, დავანებოთ თავი ამაზე ლაპარაკს —უსიამოვნოდ უპასუხა ფირტი. —მე, მგონი, ჩქარა უარს ვიტყვი ამგვარ ნადირობაზე.

— ო, რასაკვირველია, როდესაც სრულებით გავწყენდთ ჩვენს მიწებს შავკანიან ეშმაკებისგან, მაშინ ჩვენ ვინადირებთ შავ გედებზე ინგლისელ ლორდებზეცო.

— ექვლინიებოდა გემამოთ, თუ სად ნახეთ ისინი, —გააწყვეტია სიტყვა შორტს ფირტი.

— დღეს დილით ვაპირებდი გედების კვერცხების მოგროვებას და ამიტომ გავეშურე ტბისაკენ. დავინახე, მეორე ნაპირას ჰიანქველესავით იროოდნენ შავკანიანები: ალბად, მიხვდნენ, რომ ტბაზე ბ ვრა გელის ბუდეებია და მოისურვეს მათი კვერცხების კამა.

მე, რასაკვირველია, იმდენი სულგრძელობა გამოვიჩინე, რომ არ მიწდოდა მათთვის უსიამოვნება მიპაუენებია და ამიტომ უარი ვთქვი ჩემს ნადირობაზე.

ჩემად მოვამბრუნე ცხენი და წამოვედი მეზობლების დასამხებლად.

— თქვენ როგორ გგონიათ, ისინი ისევ იქ დაგვხვდებიან? —ჰკითხა ფირტი.

— უსათუოდ. არა მგონია, რომ ვინმეს შეეეძნებოდა და რომც ეს ასე იყოს, ჩვენ დავე ვეთ მით. თქვენი ძაღლები გეიპოვნინ მთ კვალს.

ხუთი საათი შესრულდა. მზე ახლო იყო ჰორიზონტისაგან. გელურებმა მოითაყეს დღისანდელი ნაღობა და ახლა მოთავსდნენ კოცონებთან, ყოველი თავის ოჯახთან.

წინ მოკლედათ სასიამოვნო საქმის შესრულება: შუქს მთელი დღის განმავლობაში წვალვებით შეძინელ სუსათის, ყარა ნიხარული და კმაყოფილი იყო, ისმოდა სიცილი, ბავშვები ხტუნავდნენ, ართმევდნენ ერთმანეთს ნაჭრებს, ავღებდნენ და გამოეციდებოდნენ ხოლმე ერთ-მეორეს.

ითხმა მამლარმა დღი მთ სრულებით დააიწყა ყველა ის უბედურება, რაც მთ ვაღირებენ ხეტიანლის დროს, ნახვირად შიმშროლობს ხანაში. დაავიწყათ შუნი თეთრკანიანთა წინაშე.

სიწყნარე და კმაყოფილება სუფიერდა ბანაკში. ტბიდან კი მოისმოდა გულშეხარავი ბრაზიანი ხმები დამბლებულ დედულ და მამულ გეთების...

მათ შორის ამომახლენი ველარ ჰპოვებდით მედიდურობის ხმებს.

ყანჩას ხარწვანი, გამაფრთხლებელი ხმები და იხეთა კაკანი ნათლად ხატვდა მწუხარებას დაკარგულზე...

ამ მხარის ყველა ფრინველები შეწუხებულნი ყვერ და წუხილი ყოვილ დღე მატულობდა, სულ უფრო მძლავრად და მძლავრად. თანდათან იზრდებოდა ნაწყენ, გაცარკულ ფრინველობის რიცხვიც.

თუკი კაცები და ქალები დაეძებდნენ გიღას ბოღების და იხვისასაც.— ბავშვები ათვალიერებდნენ ნაპირიზე და სტარცივად ილაღებდნენ, წყლის ქათმებს და სხვა წყარლმან ფრინველებს. და ეს პატარა ფრინველები სტროოდნენ თავისი წვრილი ხმით, მათი უბედურება იყო ისეთივე დიდი, როგორც შავ გველი და სხვა მსხვილ ფრინველთა უბე ურება.

არავინ შეიშინა მათი ბუღარა. მზი კაშკაშებდა როგორც ნაწყენთათვის, ისევე ამ წყენის მიმყენებელთათვისაც.

მარტო ჩემ საღამოს ნიავს გადაჰქონდა შორს, შორს ფრინველთა კენჭს, რომ იქ საღამე ბუჩქებში ან ხეხილებში ჩემალა.

მაგრამ უკუ ვარსმა თოფის ხმა, ძალღების ყმე.

საშინელი არე-ღარევა შეიქნა. რამდენიმე კაცი მოკლულ იქმნა, დანარჩენები გაიქცნენ, ქალებმა დასტატეს ბავშვებს ხელი და მიიფანტ-მოიფანტნენ.

აწებული ძაღლები შვარდნენ ბანაკში, ჰკინდნენ შვარკნიანს და ფეხებში და მიწაზე აგორავებდნენ. გაჯარნილი თოფი ან დამბაჩა უადვილირდა მათ სსამუშაოს, და ისინი ახლა ახალ-ახალი მსხვერპლი-აკენ მარბოდნენ.

ქაღების უმრავლესობა რბისაკენ გაიქცა, იმ იმედით, რომ მალეი ბაღობი შეეცდებოდა. თოქოს მართლაც არ მოსტყუვდნენ. მათი ვიწარ გამაუფრენ. ძაღლების ყველა და თოფის ხმა თანდათან სულ უფრო და უფრო ყრულ მოისმოდა.

ისინი გამოაკიენენ იმ შვარკნიან მამაკაცებს, რომელნიც ტყეში მიიძალ-ჰომიძლენენ.

თოფის და ძაღლების ყვეფის ხმა თითქმის აღარ ისმოდა.

მაგრამ ეს იყო მხოლოდ იმიტომ, რომ შვარკნიანთა რიცხვი თანდათან კლებულობდა.

ძაღლებმა კარგად იცოდნენ თავისი შოგალოება და მშვერ-ვრად ჰპოვებდნენ ნაკვალეფით დამაბულ-გაქტეულეებს.

ცხნოსნებიც არ ჩამორჩებოდნენ მათ, ისინი ესროდნენ ველურებს და ველურები ეცემოდნენ ტყეითა ვანამარულნი.

ეს ნოსენი ვერ კმაყოფილდებოდნენ მოკლულ ველურთა რიცხვით და რამდენჯერმე დაბრუნდნენ ძაღლებით ბანაკთან, და ძაღლებიც ჰპოვებდნენ რომელიმე დამაბულ მამაკაცს ან ჰბუქს. მერე ძაღლები გაქჩანენ ტბისაკენ და აქ კი ჯერი მიღვა ბავშვებსა და ქაღებზე.

იქ, სადაც ძაღლები იწყებდნენ ხტუნაობას ერთ ადგილზე, ცხნოსნები შესტარავდნენ ხოლმე წყალში და პოლუობდნენ წყლიდან ამოყოფილ შვარკნიან დღის ან შვრლის თვის. სწრაფი ტყეა დამბაჩი ან, ნასროლი დედსკენ, სძირავდა აგრეთვე ბავშვსაც.

მარტო ერთი ქალი გადურჩა სიკვდილს. ჯერ ის ყველაზე უფრო დიბნა და იმ დროს, როდესაც ზოგიერთი ქალები იქვე ბაღაბში იხალებოდნენ, იგი მირბოდა ორწლიან შვილით ტბის ნაპირის ვასწერე იქამდის, ხანამ არ მიაღწია ვიწრო ოღელს და დაჰყა მას.

გაახსენდა, რომ ამ ღლეფში მარცხნივ იყო შავი გედის ბუღი, საიდანაც მან დილით კვერცხები ამოიღო. იგი გაქჩანა ზღუისაკენ, ჩასლო შიგ თავისი შვილი, დამფარა დაწყვიტლი ბაღაბ თ, თვითონ კა წყალში ყე-აუღის შვილი. იქვე შეიშნა-ა მტენარეულუობა, აილო და დაიღვა თავზე.

ამან დამფარა თერკანიანებისაკენ.

ძაღლები გამოიქედნენ მას ნაკვალეფზე. ძაღლებს მისტერ ფირკი მოსდევდა. ჯერ მივიდნენ იმ აოგი-ლის, საიდანაც შვიდა წყალში ქალი, მაგრამ მერე შეცვლოეს მიმართულება და დაღებუნდნენ ბუღეს— დაუწყეს მას წეწვა.

მალე გისხმა ბავშვის. ტირილი და ძაღლმა ამაო-თრია კენგურუს ტყავისაგან გაქეთებული ტომარა.

ფირტი ჩამოხა ცხენიდან და გამოართვა ტომარა. მის სღრუქში დანახა მტირალი შავი სახე ორწლიან ბავშვსა.

— რა ნაბიჯი? — ჰკითხეს მას წამოწეულმა ცხენოსნებმა.

— შვი გელი. — უპასუხა ფირტი და ახ ტყეებით ამოართვა ბავშვი ტომარაიდან.

— ხა, ხა, ხა! — გასმა ხარხარი, — გინდა მსხე გინახია კალაშო, გინდ ევა. ვეო უყურებთ, რა ეშმაკები ყოფილან!

— აღვილად შესაძლებელია, ყოველ ამგვარ ბუღღში მაგვარი გელი ხ-ს.

— თავი გაუხეუქეთ, რას ღრიალუნს! — სთქვა შორტმა.

— აღზად, ძლოღებმა უჩქიტეს.

— სჯობდა სრულებით ატკლიჯათ, — სახათა-ბალოდ აღო გაგე ხდებოდა. აბა, აბა, ჩქარა გაუხეუქეთ თავი და წაივლით... — გაჯავრებით წარმო-სთქვა შორტმა.

მაგრამ ფირტი არ ჩქარობდა.

მტირალი ბავშვის თვალები, გავსებული ცრემ-ლებით, შიშით ფირტისკენ მიპყობაღიყვენ და ფირტის გულში სინანულის გრანობამ გაიღიძა.

მის გახსენდა თავისი გოგონა.

— ჩარა, ჩქარა, კაცო, დაგვიანდა, ვადა-აგდე წყალში. — აჩქარებდა შორტი ფირტს.

— არა, შე თან წაიყენ. ეს იყოს ჩ ჩუქარი ჩემი ქალიშვილისათვის. ვიტყვი, შავი გედის მაგიერად შავი ტყინა მოგეყახებოქო.

— ხა, ხა, ხა! — გაისმა ისევ ხარხარი.

— კარგი აზრია ძეც რომ ვიპოვო, წაიყენ.

— ტყინასაც სჯობია. ყოყლ შემთავყვაში, უფსაო.

— არც გატყუება.

— ზე შენ გეტყვი, რომც გატყუდეს ძალიან ვიდარდებთ, — გაიამა ბავშვი.

ამასობაში ფორტმა ბავშვი ისევ ტომარაში მოათავსა და ტომარა უნაგირს მიიბა. კალონისტები შინისაკენ გვეშურენენ. საამოვნებით ბასობდენ შავკანიანებზე ნადირობასა და მიხნის სწორედ აღმბნენ.

მისი წაივინენ. თოფების სროლის, ძაღ-ლების ყევის და შაიი ყრაოლის შექმდე ტბაზე მყუდროება ჩამოვარდა.

ძვე ჩაქრა. ცაში ვარსკვლავები აბეჭუტდენ.

ფონიკლები, დამფოთხალი თოფის სროლით და ხმაურით, ჩქაღაღვენ თავის მწუხარებას და სღღმდენ.

სღღმდა შავკანიანთა ბანაკი. ჩუღად იწოდენ კოცონები და ღროგაქოშეებით მკაფიოდ ანაიენ-

დენ მოკლულა, რომენიც სისხლიან წამყში გახლართულიყვენ.

ობლად გამოიყურებოდა ფაქეზად ნელქაშო, კიღული ტომარით. თეთოკანიანები არ მიიბი-ბლხენ ტომარით. მათ იცოდენ, რომ შიგ მარტო მცენარეულოაის ფესვები და ყვითელი ან მწვანე თიხა იყო, რომლითაც იხატადენ ტანს შავკანიანები დღასაწაულის ღრსა.

მათი მიხანი ძარცვა კი არ იყო, არამედ ჰქვეყნის განწანდნა შვეტი-აგან.*)

ძაგრამ ახ ტბიდან ისევ გაისმა ფირინველთა ნემბი.

სიკვილის გადარჩენილი ველური ქალი დიდ-ხანს იყო წყალი.

წყლიდან ამოვლასთანავე იგი ფრთხილად, ნადირივით გაცოცდა გედს ბუღისკენ.

აი ბუღეც. გული უცქვდა მოლოდინისკან. მაგრამ... ძან ბუღე ცარიელი ნახა. ბავშვი არ იყო. არ იყო არც ტომარა.

წულ-ნ მას ესმოდა იქვე ახლო თეთრკანიანთა ხმები და მათი საშინელი ხარხარი.

გაიქცა ბანაკისაკენ, მაგრამ... ყველგან შესა-ზარი მქდრებო... მისი შვილი მათ შორის არ იყო.

შეიხედა თავის ფაცხაში, შემდეგ სხვისებში, იგი დაჩრქოდა იქითაქეთ, მაგრამ ბავშვი ვერა პოულაოდა.

მას უნდოდა, რომ გვევი მაინც ენახა, იქნებ უფრო აღიოდ აიტანდა თავის მწუხარებას, ვიდრე ასე გაიჯურეკვლად დაკარგის, და იგი და-რბოდა ხან წინ, ხან უკან, აცქურდაოდა მოკ-ლულთ სახეებს და ყოველგვარ სულ უფრო და უფ-რო შემოწუნეული თვის არიდებდა.

რძისფერ ბურს აჭკუნდა მწუხარებთ სახეე ხმები შვი გედების და ეს ხმები სულ ზევით აღი-ოდა — ციოაცენ.

მაღე ამ ხმებს დაერთო ახალი: წყევლის, მუ-დარის, მწუხარების, დედის და აღმანის ტანჯვის, რომელმაც იგრძნო მთელი სისხატყე ჩადეილი სქამის.

და ეს ხმებიც იელინთებოდენ ბურუსში, ვრცელდებოდენ უღანოში.

ქაოიც თითქმის თავს ევეღებოდა ამ ხმებს და მაღად მათ ხტებში, ბუჩქებში. მხოლოდ შორეუ-ლი ვარსკვლავები გღვროლიდ ანათებდენ.

კიღე ხმები, ახალი ხმები ხმებისა. გაისმა მყვირალი დინგოს*) ნემბი. მათ სისხლის სუნი

*) ასეთი წინადადება იხმარებოდა თეთრ კოლონი-სტებს შორის. მათი აზრით ველურების ამოვლეტა ისევე საჭირო იყო, როგორც ყნის გაწმენდა უფარ-გის ბალახებისაგან.

*) გარეული ძაღლი.

დაიყარეს და გამოეშურენ, რომ დასარულონ თეატრკანიანთა საქმე.

და ეს ხმებიც დედის, გედების ხმების თანდართვით, გაჰქონდა ქარს უღაბნოში ინ ვაუვალ ბუჩქნარში, რომ უამბოს მომავალს მამათ საქმეებზე..

ეს იყო. ოდესღაც, ეს იყო სულ უწინ, ქვეყნის იმ ნაწილში, სადაც ყველაფერი უკულმა.

მრავალ საიდუმლოებას, სისხლიან საიდუმლოებას ინახავს იგი. შავკანიანთა სისხლითაა დაწერილი ეს საიდუმლოებანი.

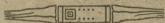
მაგრამ ახლად მოსულებმა დახუქეს თვალები და წაიჭურეს, რომ არ გაეგოთ ქარის ღანჯული სიმღერები.

შავკანიანთა მოსპობა ისევე არაფრად მიჩნდათ და ეადვილებოდათ, როგორც შავი გედების მოსპობა.

ისინი ისევე გულციენი, გაუმადლარი არიან, როგორც მათი მამები..

... ეს იმ ქვეყანაში ხდებოდა, სადაც ყველაფერი უკულმა.

თარგ. დ. ან—ძე.

თათრი გვიჩილა

(ჰლექთან ბრძოლის დღეს)

გაზაფხულს წამოყუსხავს მხარზე მწვანე მანტია, გულზე დაუბნევინ თეთრი გვირილა დილაღ... თავზე ჯალად ედგებმა მზე, წითლად რომ ანთია, და ფირუზი ცა მალლით ჰყოცნის მკვერდაღვდილაღ!..

მთა ქოჩორის ავარცხნით ესალბუნება ველებს, — ზღვა, მარშაშა ზვირთებით, ბუქნას უფლის სიოხე... კაცობრიობა კი, ო... ყვეთფეფრად ახველებს, მარა გვირილა დახსნად იცინის მსოფლიოზე!..

იმ დროს, როს სიამით ჰშლის კალთას ტურფა ბუნება,— და მაჯაზე ევლება, სირმად, ცელქი რუები, ახალგაზრდული ქროლევა აქ წელში იღუნება და ისმის საზარელი ხმები დამაყრუები!..

ჰლექი, — უჩინარ დარტყმად, — სიკვდილით იმუქრება, — ცხოვრებას ეკარგება სანეტარი მიზანი... საყვარელი სიცოცხლე, ო, რა უდროოდ ჰქრება, — და, ნუთუ საბრძოლველად არ უნდა ეიყოთ მზანი?!

არ გესმით აუღამყოფთა მომაკვდავი ჩივილი? — ჩვენსკენ იწვლიან გამხდარ ხელებს, — სურთ დახმარება..

დღე, ყველგან მოედოს ჩვენი შეგლის ყივილი, რომ ავაცდინოთ იმათ ადრე დასამარება!..

დღეს დღეა თეთრ გვირილის, — გავეფინოთ ქუჩებზე, — არათა ავეუღვაროთ სნეული შეგების ვარსკვლავი... აფუქარგოთ ღიმილი ანაცრებულ ტუნებზე და ჩაეიკრათ უბეში, შემოგვხვიოთ გარს მკლავი!..

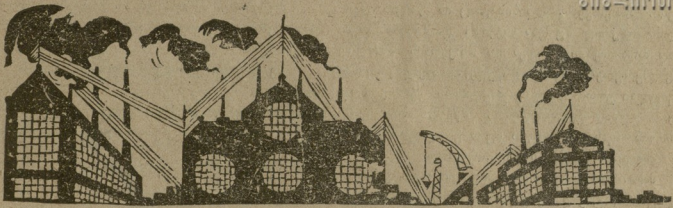
მოვიშორეთ მონობა, — სინელეს ჩაკეართ დანა, — ყოველ მხრით დაგამარცხეთ ჩვენზე მოსული მტერი... ძველს ქვეყანას ვუმღერეთ საფლავზე სულთათანი, და სისხლისმსმელ ჯალათებს ზურგზე ვადინეთ მტერები!..

გამოღვიძებულ ხალხთან, ო, ძნელი იყო შეხლა, — წალბა შემოვიქნიეთ ბედის უკულმა ბრუნვა... ყველგან გამარჯვებულებს დაგვჩა მხოლოდ-დაახლა, რომ ჯანმრთელობისათვის თავზე ავიღოთ ზრუნვა!..

გაზაფხულის ქათიბზე, როს ელავს ცბრათვალა მზე, — ნორჩ თაობის დაღუპვას, ო, ეკარგება თმენა... დღეს ეს ცეცხლის სიტყვები დაუწეროთ ალანზე: — „ყველაზე საშიშ მტერზე, — ჰლექზე, შეტრიალ, სმენა!!“

სეზმან ერთაწმინდელი.

ლენის დღეები

შორეულ, ტყაან ტაიგის უდაბნოში, რომელიც არის საქართველოდან რაზოდენიმე ათასი ვერსით დაშორებული, რკინის გზის ლიანდაგთან 2,000 ვერსის და მდინარე ლენიდან კი 500 ვერსის დაშორებით, ოქროს მადნის რაიონია ასეულ ვერსზე გადაქიშული. აქ ბურჟუეზია და მემპულეები განუყოფლად ჰეფობდენ. ძალაუფლების ყველა დაწესებულებები: პოლიცია, სახელმწიფო მართველობა, სასამართლო და სხვა. — ყველ ფერი მადნეულობის პატრონების ხელში იყო.

ლენის ახანაგობის მაღაროებში „ძველი, კარგი დროის“, ბატონყმობის ხანის ზნეჩვეულებები იყო გავეფხუებული.

მაღაროების მფლობელმა ბურჟუა-მენამულებმა რუსეთის სახელმწიფოში შექმნეს მეორე თაისი სახელმწიფო, დამოუკიდებელი ხელისუფლება, რომელიც შეუბრალებლად ჩკრავდა, ტყაეს აძობდა მაღაროებში მომუშავე მუშებს.

აქ მუშებს უხდებოდათ მძიმე საუშაოზე ყოფნა 10 — 12 — 14 საათის განმავლობაში, ლღლუჯს კი ძალიან მკირებს იღებენ, რაც ვერც კი აკმაყოფილებდა მუშების უზარულს საქაროების მოთხოვნილებებსაც კი.

მაგამ ესეც არ იკარებს ლენის ბატონ პატრონებს, ისინი თანდთანობით უფრო და უფრო აუარებდენ მუშების მდგომარეობას, მათ ცხოვრებას: ხელფასს უკლებდენ, ჯაიომებს აპრაკლებდენ, სანოაჯის ფასებს უსაბუნებოდ ანაგარიშში ატყობდენ — ფულის ნაკლებ ტალღოვნებით უსწორდებოდენ, მუშათა ბინების და მაღაროების კოტლდ თუ ბეგრად მოწესრიგებაზე სრულიად არ ზოუნდებდენ და სხვა.

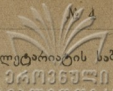
აუტანელ პირობებში მყოფმა მუშებმა მოითხოვეს მდგომარეობის გაუმჯობესება. 1922 წლის

20 თებერვალს მუშებმა შემდეგი მოთხოვნანი წარუდგინეს ლენის მაღაროების მფლობელებს:

- 1) რვა საათის სამუშაო დღის შეზღუდვა,
- 2) ხელფასის ოცდაათი პროცენტით გადიდება,
- 3) ჯარიმების გაუქმება,
- 4) ჯამაიკობების დარიგების დროს ფულის მაგივრად ლენის ტალონების გაუქმება,
- 5) ქნობა მუშათა კომისიისა, რომელიც მაღაროების სწორად გაზომვის და მდენეულობის დაშუშავება თვალყურს ადევნებს,
- 6) მუშების დათხოვნა მუშათა კომისიის თანხმობით,
- 7) მუშათა დელეგატების ხელშეკრულება და სხვა.

მაღაროების მახლობლად ჯარის საქაო რიცხვი არ იმყოფებოდა და ამიტომ პირველ ხანებში მაღაროების აღინისტრაცია შიშით თავს იჭერდა. მუშების წვრილ მოთხოვნათა დაკმაყოფილებაზე თითქმის კიდევ თანხდებოდა. ამევე დროს ჯარბა უკვე გამწვეული იყო მახლობელ ქალაქდან (ირკუტსკიდან). მუშების მიერ გაგზავნილი წარმომადგენლები დაპატიობეს. აპრილის 4 (17) ამ დაპატიობების გამო მთელი მუშები გაემგზავრენ პროკურორთან მოსალაპარაკებლად. ტყეს ვიწრო გზით მილიოდენ ისინი. ამ დროს სრულიად უსამართლო ოფიცის ბრძანებით მუშებს სროლა აუტეხა ჯარმა. პირველსავე გასროლაზე უიარღლო მუშები მიწაზე გაწვეს, მაგრამ არც ამან უშველა მათ. ჯარისკაცებმა მწოლარებს დაუშინეს ტყეები.

გ. თ. ვა ბოძილა... და მინდროში დარჩა 270 მოკლული და 150 დაჭრილი მუშა. დაჭრილებს არაფრითარ დახმარებას არ უწყებდენ და ისინი ათო-

ბით იხოცებოდენ. მეორე დღეს მუშები ცოლ შეი-
 ლებით დაჭრილ-დახოცილთა გრაგვაში ეძებდენ
 ნაცნობ-ნათესავეს. ადმინისტრაციის წარმომადგე-
 ნელნი დუკილ მუშებს საეკიპო დახმარების მაგი-
 ერად მარბილემში ყრიდენ და 23 ვერსის მანძილზე
 საავადმყოფოებისაკენ ათრევდენ. საავადმყოფოში
 დაჭრილნი ერთი-მეორეზე მიუბრუნდნენ. მეორე დღე-
 საც სრულიად უყურადღებოდ იწვიენ. ამის გაძო-
 კრილობისაგანაც შრავალი მუშა გარდაიცვალა.

ასეთია ლენის დღეების ისტორია.
 მართალია, რუსეთის კაპიტალისტები და მემა-
 მულეები სისტიკად გაუწიოდნენ მუშებს, დაძაბ-
 უბეს ისინი, მაგრამ სამაგიეროდ ამით მათ დიდად

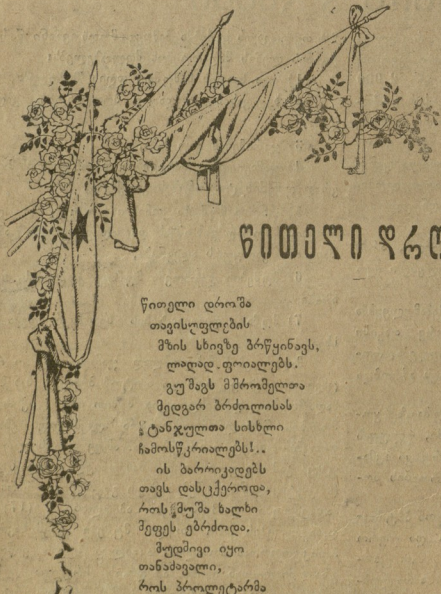
შეუწყვეს ზელი რუსეთის პროლეტარიატის საბო-
 ლოო გამოფხიზლებას.

მუშები ამ ამბავმა კი არ განაშფიცებულა, კი-
 დევ უფრო ვაადვივა მათში რევოლიუციონური
 მისწრაფება.

«ეკრაფერი ვერ გვიშველის,—სწორდენ თავის
 მოწოდებაში ლენინგრადის ქარხანა-ფაბრიკების
 მუშები,—ვერც ცრემლი, ვერც პროტესტი,—გე-
 შველის მხოლოდ შეკავშირებული მასიური ბრძო-
 ლა».

და სწორედ ამ ბრძოლის შედეგად იქნა მო-
 პოვებული ოქტომბრის დიდი რევოლიუცია.

შ. შე—ლი.

წიგნი

წითელი დროშა
 თავისუფლების
 მზის სხივზე ბრწყინავს,
 ლაღად ფრიალებს.
 გუშავს მშრომელთა
 მედგარ ბრძოლისას
 ტანჯულთა სისხლი
 ჩამოსწყრიალებს!..
 ის ბაროკადებს
 თავს დისკქეროდს,
 როს მუშა ხალხი
 შეფეს ებრძოდა.
 მუღმივი იყო
 თანაბადი,
 როს პროლეტარმა
 გაკაფა კვადი,
 ეკვთა მტარვალს
 აღმფოთებულოი,
 ლახურით გაუბო
 მას ბილწი ვულო.

მუშათა ხალხის
 ყოველ ზეიმში
 წითელი დროშა
 ახლაც ფრიალებს.
 და მის კუთხეში
 ამოქარგული
 ნამკალი-ჩაქუჩი
 იზიდავს თვალებს!..
 მუშა და გლეხი
 შეერთებული
 აღარ დაუთმობს
 შეკლევფე-მტარვალებს!..
 წითელი დროშა
 თავისუფლების
 მზის სხივზე ბრწყინავს,
 ლაღად ფრიალებს,
 გუშავს მშრომელთა
 მედგარ ბრძოლისას
 ტანჯულთა სისხლი
 ჩამოსწყრიალებს.

დ. ელიოზიშვილი.

ს ა მ ი თ ა ო ზ ა

კომპარტია, კომკავშირი და პიონერები.

ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ გავიდა მხოლოდ შვიდი წელი. ამ ხნის განმავლობაში მოასწრო ვაზრდა ახალგაზრდობის ახალმა თაობამ, როკელსაც არ უნახავს მეფის ჩაგვრა.

მოსრდილი მუშები მონაწილეობდნენ 1905 და 1917 წლის რევოლუციებში, მონაწილეობდნენ იმპერიალისტურ ომში. ისინი ბუშაობდნენ ფაბრიკებში მეფის რეჟიმის დროს, ებრძოდნენ კაპიტალისტებს, მუშების მოხუცებს, კანდაღმერთს და ამ ფარულ, არალეგალურ ბრძოლაში მიიღეს მათ გამობრძქვდა. მუშათა ახალგაზრდობას, რომელიც ახლა კომკავშირის ძირითად რაზმს შეადგენს, არ უნახავს მეფის ჩაგვრა. მუშათა ახალგაზრდობა, რომელიც ახლა 19—20 წლისაა, რევოლუციის დასაწყისში 12—13 წლის იყო და მისახვედრია, რომ ამჟინ მას ჯერ კიდევ არ შეეძლო მუშაობა ქარხნებში და ფაბრიკებში და არ დებულობდა მონაწილეობას ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაში. კიდევ უფრო ეს სიტუაციები შეეცება პიონერებს, რომელიც მაშინ 3—4 წლის ბავშვები იყვნენ, და მისახვედრია, რომ მათ არაფრის გავება არ შეეძლოთ, რაც მარ გარშემო ამბები ხდებოდა. ეს ახალი თაობა, რომელიც უკანასკნელ წლებში გაიხარდა, მტკაცედ შეუძღვდა საბჭოთა ხელისუფლებას იმე, რომ მას არც კი შეუძლია წამომიღინოს ხელისუფლების არსებობის სხვა ფორმა. თუ უფროს ძეგმას, რომლებიც იზრდებოდნენ კაპიტალიზმის პირობებში, დაოჩათ ჯყო კიდევ მათი რიგი ჩვეულებათა ძველი წესწყობილადან, — ეს ჩვეულებები გაცილებით ახალგაზრდობას, და ამიტომ სრულიად მისახვედრია, რომ ახალ საზოგადოების აშენებას ყველაზე უკეთესად შესძლებს ის ახალგაზრდობა, რომელიც კაპიტალიზმის ჩაგვრის გარეშე გაიხარდა. ამ ამიტომ იყო, რომ ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი თავის სიტყვაში კომკავშირის ყრილობაზე ამბობდა, მხოლოდ ახალი თაობა მუშათა ახალგაზრდობისა შესძლებს პარტიის ხელმძღვანელობით ახალი კომუნისტური საზოგადოების შექმნას.

როგორ დავგზავროთ კომუნისში.

თუ ჩვენ ავლებთ ძირითადს, რაც აუცილებელია იმისათვის, რომ შევქმნათ კომუნისტური საზოგადოება, ეს იქნება: კლასების მოსპობა, ე. ი. მოსპობა ერთი მხრით კაპიტალისტების ბატონობისა, და მეორე მხრით მოსპობა იმ განსხვავებისა, რომელიც არსებობს მუშებსა და გლეხებს შორის. თუ ჩვენ ავიღებთ ამ ამოცანებს, მის განხორციელებას სრულიად ვერ შესძლებენ ის თაობები, რომლებიც კაპიტალიზმის პირობებში აღიზარდნენ. საბჭოთა რესპუბლიკების მცხოვრებთა უმრავლესობას შეადგენს გლეხობა. გლეხი — წვრილი მესაკუარე, მას აქვს თავისი მაწყობილობა, თავისი ქონება, თავისი მეურნეობა. მაგრამ კომუნისში შექმნა შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც გლეხები კოოპერაციის და სასოფლო მეურნეობის ტენიის განვითარების დახმარებით დაიწყებენ მიწის დამუშავების ახალ ფორმას, ახალ ტენიისა, შექმნიან მსხვილ სამიწათმოქმედ მეურნეობას. პირველ ყოვლისა ამას ხელს უშლის ის ჩვეულებანი, რომლითაც ასეული წლების განმავლობაში იზრდებოდა გლეხობა. ამ ჩვეულებების მოსპობა ერთი ან ორი-სამი წლის განმავლობაში არ შეიძლება. ამისათვის საჭიროა ხანგრძლივი წლები მძიმე ბრძოლისა იმ საზოგადოებასთან, რომელიც ამჟამად გლეხებს და ორელიც ჩაუფლებია წვრილ გლეხთა ძეგმეობაში. მაგამ მისახვედრია, რომ შობულებში ამ აზრების მოსპობა თითქმის არ შეიძლება, მაშინ როდესაც გლეხის ბავშვებში, რომლებიც იზრდებიან საბჭოთა წესწყობილების პირობებში, შეიძლება მოვსაოთ წვრილ-მესაკუთრების აზრები და განწყობილებანი. ერთი ძირითადი ამოცანათაგანი კომუნისტური პარტიისა და კომკავშირისა იმაში მდგომარეობს, რომ აღზარდონ ახალი თაობა გლეხურ მცხოვრებთა. თუ ჩვენ ამას ვერ შევასრულებთ, მაშინ კომუნისში ვერასდროს ვერ მივაღწევთ.

ამ, რატომ შედის კომუნისტური პარტიის რიგებში უფრო მეტი რიგები მუშებსა, ვინაშე გლეხებისა, ხოლო კომკავშირში კი გლეხებისა და მუშების რიცხვი თანასწორია. პიონერთა რიგებში კი ჩვენ მივიწარმოებთ საკმე ისე მოვაწყობთ, რომ

გლების ბავშვები მასში უფრო მეტი იყოს ჩამბული, ენემ კომპაევშირი. კომკავშირის ადვილად შეუძლია გადაამზადოს გლეხური ახალგაზრდობა, ხოლო პიონერებს შეუძლიათ კიდევ უფრო ადვილად გადაამზადონ გლების ბავშვები.

ვის რაწმენა თავის რიგებში პარტია, კომკავშირი და პიონერების მოძრაობა.

პარტიის რიგებში გლეხობის ვადამზადება უფრო ძნელია, ზოგჯერ შეუძლებელიც. ამისათვის არის დამხმარე ორგანიზაციები, რომლებიც ზრდიან გლებებს, ჰმენ მათ საზოგადოებრივ მუშაობაში. ასეთი ორგანიზაციებია სპეკიები, გლებთა დამხმარე კომიტეტები, კოოპერატივები და სხვა ორგანიზაციები, რომლებიც აერთიანებენ გლებთა ღარიბ და საშუალოდ შემდე მასებს. მაგრამ პარტია თავისი შეზღვევლობით უნდა დარჩეს მუშათა კლასის პარტიად, იმიტომ, რომ მუშათა კლასი არის ერთადერთი კლასი, რომელსაც არ აქვს წვრილი საკუთრება (და იმიტომ ის სრულგებობაც არ არის დაინტერესებული კაპიტალისტურ წესწყობილების შენახვაში), რომელსაც ვაკლდებენ ნაკლები აქვს ის წინ-ჩვეულებანი, რომელიც დსტოვა კერძო საკუთრებაზე აგებული კაპიტალისტური წესწყობილებამ, რის გამოც მუშებს ყოველთვის სწორედ შეუძლიათ მიუღწეონ სხვადასხვა საკითხების გადაჭრას. ერთადერთი კლასი, რომელიც შეუძლია მთელ ქვეყნებზე მის ჩამოადგოს ბუტყუაზის ხილისუფლება, შექმნას კომუნისმი და თავის დროის ქვეშ წაიყვანოს მთელი დანარჩენი მშრომელი მასა, — არის მუშათა კლასი. კომუნისტური პარტია — პროლეტარიატის მშობლივი ავანგარდი, — არ მისწრაფის იქითვე, რომ თავის რიგებში მოაქციოს მთელი მცხოვრებლები. პარტია არის ორგანიზაცია მხოლოდ ყველაზე უფრო შეგნებულ, ყველაზე უფრო მოწინავე რაზმისა მუშათა კლასიდან. რომ პარტიაში შევიდეს ვინმე, ის აუკლებდნად უნდა იყოს პოლიტიკურად მომზადებული, აუკლებლად უნდა იყოს სასტყ დისკიპლინის მქონე, იცოდეს პარტიის მიზნები და ამოცანები. კომკავშირულს კი ასეთ მოახოვნას ჩვენ არ ვუყენებთ, მით უმეტეს — პიონერებს. აი რატომ შეგვიძლია ჩვენ ვთქვათ, რომ პარტიის და კომკავშირის განსხვავება მდგომარეობს იმაში, რომ კომკავშირი არის უფრო მასიური ორგანიზაცია, რომელიც თავის რიგებში ღებულობს ცოტათი შეგნებულებს, და შეუგნებულ მუშა და გლებ ახალგაზრდებსაც, რათა ისინი აღზარდოს პარტიის რიგებში შესასვლელად. პარტიის თავის რიგებში არ შეუძლია მიიღოს მოუზადებლნი, რადგანაც

მან პირველ ყოვლისა აქტიურად უნდა იპოძლოს და მართოს ქვეყანა. პიონერები კრეყინენ უფლებში იწვევენ უფრო ფართ მასებს ბავშვებს, ვინც სჩადის კომკავშირი ახალგაზრდობის მართ, რადგანაც ბავშვების აღზრდა, არა მარტო მუშათა წრიდან გამოსვლის, არამედ ნახევრად პროლეტარულ წრებიდანაც, როგორცაა, მაგ. გლებების, მისა-სახეურების და ა. შ. — ვაკილებით უფრო ადვილია. იმიტომ პიონერთა ორგანიზაციები წარმოადგენს უფრო ფართ მასიურ ორგანიზაციას, ვინც კომკავშირი. კომკავშირმა უნდა ჩაითრის უფრო ვიწინ ფენები არაპროლეტარულ ახალგაზრდობისა, ვინც ამას შერება პარტია, ხოლო პიონერებმა კიდევ უფრო მეტი ფინები არაპროლეტარული წრის ბავშვებიდან, ვინც ამას სჩადის კომკავშირი.

პიონერთა ორგანიზაციების საშუალებით ჩვენ თანდათანობით მოვიპოვებთ იმას, რომ ყველა ბავშვი, მოზარდი თოამა, შეეა კომუნისტურ ბავშათა მოძრაობაში, და ეს ბავშათა კომუნისტური მოძრაობა მთლიანად და სრულად შეეფუტება ბავშათა კომუნისტურ აღზრდას სკოლებში.

კომუნისმის დროს არ იქნება არავთარი პარტიები, ყველა ადამიანები შეეკავშირებული იქნებიან ერთმანეთთან თანაწორ, მეგობრულ, თავისუფალ კავშირებით, კომუნისმის დროს ყველა ადამიანი შეადგენენ თითქოს ერთიან კომუნისტურ პარტიას. ამისევ მსგავსად არ იქნება კომკავშირი, მთელი ახალგაზრდობა ისე წარმოიდგენება, თითქოს ის შეადგენს ერთიან კომკავშირს, მაგრამ როგორ მივადნით ამა? მისხვედლია, რომ პირველ რიგში მთელ მცხოვრებთა გაერთიანებას თავის დროში ქვეშ მიადგენენ პიონერთა რაზმები, იმიტომ, რომ ბავშვები ყველაზე უფრო ემორჩილებიან კომუნისტურ აღზრდას, მათ აი აქვთ მეფილი საზოგადოების ჩვეულებები და ყველაზე ადრე შეუძლიათ მთავედლონ სრულიად კომუნისტურ-პროლეტარულ მოძრაობას.

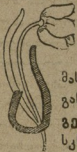
აი, რაშია პირველი განსხვავება პარტიასა, კომკავშირსა და პიონერებს შორის. პარტია ხელმძღვანელობს ქვეყანას, ხელმძღვანელობს ჩვენი რესპუბლიკების ცხოვრებას, აწარმოებს ბძოლის კაპიტალისტების წინააღმდეგ. კომკავშირელი სწავლობს, მონაწილეობს იღებს ამ ბძოლაში, ეხმარება პარტიის წევრად გახდომისათვის, ხოლო პიონერები აგრეთვე მონაწილეობას იღებენ მუშათა კლასის ბძოლაში და კომკავშირის რიგებში შესასვლელად მოზადებიან.

ლევკური.

(შემდეგი იქნება.)

სვენ გედინის მოგზაურობა აზიის ქართულ მიწაში

მას წინად საბჭოთა რუსეთში მოვიდა განთქმული შავილედი მოგზაური სვენ გედინი. იგი დობრუნდა თავის უკანასკნელ მოგზაურობიდან აზიის უცნობ ადგილებში.

სვენ გედინი დაახლოებით 60 წლისაა, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, იგი ახლაც ინტენსიურად და დაუღალავად იკვლევს უცნობ ხმელეთების ბუნებას, როგორც იმ დროს, როცა იგი 25 წლისა იყო.

მას პირველი ადგილი უკავია ბრწყინვალე მოგზაურებს შორის, მას დიდი ღვაწლი მიუძღვის მეცნიერების წინაშე, როგორც აზიის უდიდეს ქვიშიანი მუწების საიდუქლოს აღმოჩენს, იმ ქვიშიან ადგილებს, რომელიც გადაქიმულა ზღვიდან ზღვამდე უდიდესი მატერიკის მთელი ცენტრალური ადგილის მანძილზე.

ამ უდიდეს ქვიშიან ადგილებში გაატარა სვენ გედინმა თავი სიციცხლის მრავალი წლით.

იგი დობრუნდა 1865 წელს შვედეთის ისტორიულ ქალაქ სტოკჰოლმში. ის უკვე ბავშობისას ფიქრობდა გამხდარიყო ისეთი მოგზაური, როგორც არიან აფრიკის საუკეთესო შვედევარნი— ინგლისელი მოგზაურები სტენლი და ლიენგსტონი.

სვენ გედინს კვლევა-ძიება და მოგზაურობა ძლიერ აინტერესებდა და დაიწყო კიდევ შორეულ მხარეებში მიმოსვლა.

მართალია, ცარიელი ჯიბით, მაგრამ დიდი ენერგიით და მტკიცე ნებისყოფით აღჭურვილმა სვენ გედინმა მხოლოდ ერთი გამყოლი კაცით გაიარა მთელი პარსეთი ჩრდილოეთიდან სამხრეთამდე. მან ნახა თვირანი (სპარსეთის სატახტო ქალაქი), ისპაჰანი, შირაზი და სპარსეთის უბე.

ამ მოგზაურობის დროს და აგრეთვე შემდგომ გედინმა საუცხოოდ შეისწავლა აზიურ ენების მთელი რიგი, რომელნიც შემდეგ მას უადვილებდნენ მეცნიერულ მუშაობას და კვლევა-ძიებას. შეისწავლა მან აგრეთვე რუსული ენაც.

1893 წელს სვენ გედინი სტოკჰოლმში შვედეთს და მიდის ორენბურგში, სადაც იმ დროს თავდებოდა რკინის გზის ხაზი. *)

აქედან იგი განაგრძობს გზას გადაშფვარულადანის ველებზე 2000 ვერსის მანძილზე. მან ეს გზა

დაუსვენებლად 19 დღის განმავლობაში გაიარა უბრალო გტლით.

მოვიდა ტაშენტში და მცირე დასვენების შემდეგ განიზრახა, ასულიყო მუდამე თოვლით დაფარულ პამირის ზეგანზე, რომელიც „ქვეყნიერების სახურავის“ სახელით არის ცნობილი.

ამ დროს მას თან მიჰყვებოდა ხალხის მცირე რიცხვი და 11 ცხენი. შეადგენ გზას, მაგრამ პირველმა გადასვლამ 3,500 მეტრის სიმაღლეზე (3,1 ვერსი) მკვლევარს აჩვენა, რომ მას დიდი ბოძოლა და ქარდები სუყველა ძნელ დაბრკოლებებთან. მას გარშემო ერთყა თავბრუსდამხვევი ბილიკები და საშინელი პირდაღებული უფსკრულები. ცხენების დიდმა ნაწილმა ვეღარ შეიკავა თავი და წამდ-უწუმე იღუპებოდნენ, მათი სანოვაგით უფსკრულებში იღუპებოდნენ. ზევები ემუქრებოდნენ ხალხს დედამწის პირიდან აღვას.

მთის ავადმყოფობამ და საშინელმა შიმშილმა ნახევარი ხალხი გასწყვიტა. დიდი სიძნელის შემდეგ სვენ გედინმა მიადრწია ყანულოვან ტბას კარაკულს. ბოლოს, სამი კვირის დასვენების შემდეგ, ის ზეობის საშუალებით, რომელიც 4,730 მეტრის სიმაღლეზე მდებარეობს, ჩინეთის ტერიტორიაზე გადავიდა.

სვენ გედინს ძლიერ სურდა, ასულიყო გიგანტურ მწვერვალზე მუდ ტაკ ატი, რომელიც 7,800 მეტრის სიმაღლეზეა (7 ვერსი). ამ ფრთად მძიმე ასვლის შესახებ ს. გედინი სწერს:

„5100 მეტრის სიმაღლიდან დაწყებული პავრის გათხელება საშინელ ზიანს აყენებდა ქარავანს. სამმა კირავიზლმა თავი ზიანება თავის იაკებს *) და ფეხით ასვლა გადასწყვიტეს, მაგრამ ბოლოს დაიღუპნენ საშინელ თავის ტკივილის გამო. ორი სხვა ახანავი საშინელ ტანჯვას განიცდიდა, მაგრამ ესენი მაინც კიდევ თავს იკავებდნენ. თვითონ მერიც შემებება, როდესაც არ ვმოძრაობდი, არა ვგრძობდი არაერთარ ტკივილებს, მაგრამ მცირე მოძრაობის დროს იგივე ტკივილები მომივილიდა მეც. საქმა იყო მხოლოდ ჩამოვსულიყავი იაკიდან ან ღვედომოლიყავი იაკზე, რომ იმ წამსვე დამხმობდა საშინელი რეტი, რაც სათითბო მიკარგავდა გონებას.“

6,300 მეტრის სიმაღლეზე ქარავანი იძულებული იყო დამდგარიყო. ხალხი და ცხოველები წყურვილისაგან იტანჯებოდნენ. ბევრი სკადეს ასუ-

*) ახლა გზა მიდის ტაშენტამდე.

*) მთის ხარბი.

ლოცენენ უფრო მალა, მაგრამ ვერ მოახერხეს. თავის ტკივილები, ხმაურობა ყურებში, სულის შეშუთავი ჰაერით—თანდათან უფრო აუტანელი ხდებოდა. ქაისი მალა არავის ჰქუადა.

გედინი უნდა დახეულყო, მიუხედავად იმ დიად და იშვიათ სურათებისა, რომელიც იშლებოდა მათ თვალწინ და იხილავდა მოგზაურებს.

უკან დაბრუნებისას გედინი დეტალურად სწავლობდა კარაქელის ტბის თვისებებს, შემადგენლობას და სხვას. ამ მეშაობის დროს კინადამ დაიღუპა ტბის მღელვარე ტალღებში.

ზამთარი გედინმა კაშვარში გაატარა.

1898 წლის თებერვალში, როგორც კი გამოჩნდა ვახუშტელის პოეტიკი ნიშნები, იგი ხელახლა შეუდგა მარად რაც კვლევადობას. მოგზაურობას სცდილია მოგზაურობა, და სვენ გედინი ეცნობოდა სულ ახალ-ახალ ქვეყნებს და უტყნა მიდამოებს.

1898 წლის იანვარში დაუღალავი მოგზაური ისევ შეუდგა საშინელ უდაბნოს.

ამ საშინელ მხარეში მოგზაურობის დროს აღმოჩნდა ყველაფერი თან უნდა ჰქონდეს, იქნება ის საზღვარი, მოძრაობისთვის საჭირო ნივთები თუ სხვა რამ, წინააღმდეგ შემთხვევაში უდაბნო სულ ადვილად გააღიქვეს სამარად. ეს ნაღვლიანი სიტყვები გამართლდა. 56 სული ცხოველებისაგან, რომლებიც გედინს თან ჰყავდა, უდაბნოს ბოლომდე მიიწია მხოლოდ 7 სულმა (3 ცხენი, 3 აქლემი და 1 ვირი).

ზამთარი ამ ხალხისაგან დავიწყებულ და გადაკარგულ მხარეში უკვე ავვისტოს შუა რიცხვებში დგება. აღსანიშნავია ის საზოგადო და განუწყვეტელი გრივადი, რომელსაც თან მოაქვს სეტყვა და თოვლი. აქაური მალლობები და ხეობები მონბლანის მალლობებსა და ხეობებზე უფრო მაღალი და მიუხედავია. ნიადაგი მოფენილია მახვილი ქვებით. აგრეთვე საინტერესოა დიდი ყინულოვანი ტბები.

აი ასეთია ის უდაბნო, რომელიც ვიბარა გედინმა დასავლეთიდან აღმოსავლეთისკენ 56 დღის განმავლობაში.

ბოლოს, კიდევ მრავალი დამბრკოლების შემდეგ, შემტკივრებული ქარავანით სვენ გედინმა მიიღწია ცენტრალურ აზიის ზღვას, უსარმაზარ ლორჯ ტბას კუკუნორს. ეს ტბა ერთგვარ ვავლენას ახდენს ადგილობრივ ჰავაზე და ჰქმნის იდამაის ცხოვრებისათვის უფრო ხელსაყრელ პირობებს და ხელს უწყობს აღაშინის დასახლებს ნაპირებზე.

ასობაში ნოემბერიც დადგა. სვენ გედინს ჩინეთის დედაქალაქამდე—პეკინამდე—დარჩა გასავლელად არა უმეტესს 1500 კილომეტრისა.

მიუხედავად შკაცრ სიცივისა (ყინვა ხშირად აღწევდა 33°), იგი 1897 წლის 2 მარტს შევიდა უკვე ლესს დედაქალაქში.

ამგვარი გედინის მთელი მოგზაურობა აზიის ერთი ბოლოდან მეორემდის გრძელდებოდა დაახლოებით 3 წელიწადი, ანუ ზედმიწევნით—ათას ერთი დღე. ამას შემდეგ იგი დაბრუნდა სტოკჰოლმში და ზემოხსენებული მოგზაურობის შესახებ გამოუშვა თავისი პირველი წიგნი შემდეგი სათაურით: „აზიის უდაბნოებში“. ამით სვენ გედინის სახელი ეწვიოს სისწრაფით გაერკვლია ყველა კუხრებში და მან საპატიო სახელი თხოიოვა.

გამსვენებული ცნობის და შრომის მოყვარებით, სვენ გედინი 1899 წლის 24 ივნისს ისევ ანებებს თავს სტოკჰოლმს. სამი კვირის შემდეგ ის პაირის ძირს მიადგა.

მაგრამ ახლა მას ვაღვდიძა ძლიერი სურვილი ტიბეტის ნახვასა, მას იზიდავს საიდუმლოებით მოცული მისი უძველესი ქალაქი ლხასა. ამ ქალაქში შეყვლია აკრძალულია ვერაქლებსთვის. თითქოს თვით მისი ამაყი ბუნებაც იცავს ამ ქალაქს; იგი დახურულია და დახშულია ვილური და მიკვლი კლდეებით. ის გაშენებულია 5000 მეტრის სიმაღლეზე.

სვენ გედინი შეუდგა ტიბეტის მეორედ გამოკვლევას, რაც გრძელდებოდა სამი წელი და სამი დღე. ამ დროის განმავლობაში მრავლის ნახვა და გადატანა მოუხდა სვენ გედინს.

ერთობლად სვენ გედინმა ტარიმის მდინარეებში ჩასვლისთვის შეუტყუა ნავის აშენება, სიგრძით თოიოქერი მეტრი და სიგანით 2 $\frac{1}{2}$ მეტრი. წინ იყო გაკეთებული პატარა პლატფორმა, რომელიც ერთსადაიხვედ დროს იყო სვენ გედინის ენთელყურეობის ბუნქა, მისი სამუშაო ოთახი და დასაძინებელი ადგილი. როდესაც იგი იჯდა მაგიდასთან, ნელა ვადაჰქონდა ქალაღლზე ყველაფერი, რასაც ჰყვავდა. ამიოვად იგი აშხადებდა თავის მოგზაურობის რუკას. ნავის შუა ადგილას იყო გაკეთებული პატარა ცნელი ოთახი, რომელიც ფრთავრავილად სურათების დამახდებლისათვის იყო. ნავის ბოლოში იყო მოქვეული საწყობი, სანოვადე და საშაფრელო.

აი ეს ზემაღლური ნავი ვაღვდა გზას. მასზე ჩანდა სიკაცმლე და მოძრაობა. იროდენ ერთმანეთში ხალხი, ძაღლები და სავა, ცხოველები. პოიმიტიულ სახაოეულოდან აღს ყვამლის სქელი რგოლები. სავრთოდ ხავი წარზოადვენს ლამაზ და მქილომინან სახლს მდინარეზე. სუყველა მუშაობს. ზოგი პურს ატობას, ზოგი რეცხავს, ზოგი ნივთებს აქეთებს და სხვა. ერთმანეთში საუბრობენ და ბაა-

სობენ და როდესაც უაზნანელიც მოსწყინდებოთ, დაიწყებენ ჯგუფად მღერას და ეს ჰანგები აახმაურებენ გარეშო მიდამოს, ჰაერს და ბოლოს წყმიდ იყარებენ შორს ..

მაგრამ სასიამოვნო მოგზაურობა არ ვასტანს დიდხანს და ქარავანი ისევ გაუდგება გადაწყვეტილებას. დაუბნების კიდების სიმაღლე 100 მეტრს აღწევს. აღმართზე ასეა ძალიან ვასაპირი ხდება და აუწყრელიც. ქვიშა, მკვირ დაწოლის დროს, იზრება და იშლება. ამიტომ, რომ აქლები არ გააიზიხონ, მათთვის გზებს აკეთებენ. ამას თან სდევს მკაცრი ყინვა. ხალხი ადგილზე იყინება, წინ ერთი ნაბიჯის მანძილზეც კი არაფერი არ მოჩანს, ვინაიდან ჰაერი გაფლნთილია ქვიშის აუზარბელი ნაწილებით. ისინი იძულებული არიან ისუფთქონ და გადაყლაპონ ქვიშანარევი ჰაერი. მდგომარება აუტანელია.

ხალხი ამ სტიქის ვაფლნით ჰკარგავს ყოველგვარ გულბოდბას. ისინი ყოველ წმას ელოდებიან სამშობის ამოვარდნას და დაღუპვას. და აი ამ პირობებში დგება დამეც. ნამდვილად კი ეს დამეც არ არის, არამედ მხოლოდ დღის 3 საათია და ცის თალის სიშვიის გამო გარშემო სრული სიბნელე მეფდება. ქარის სიძლიერე უფრო გაშმაგებით ურჩევს მტერს. ადამიანს ჰქონია, თითქოს იგი მიდიოდეს კვამლით გაფლნთილ გზაზე.

ტიბეტელები ყოველმხრივ აფერხებენ გედინს და კვლავაძიებენ საშუალებას უსაზობნ.

მაგრამ უფრო აფერხებენ ბუნების სტიქია. განსაკუთრებით ძნელი იყო უწყლობა.

ქარავანი აბეტში დიდის სიძნელით მიიწივს. ბოლოს მიადწივს ლხასსას და აპირობენ შიგ შესვლას, მაგრამ ტიბეტელები გზას უკრავენ და ემუქვებიან მათ ასეთი თავხედი საქციელისათვის.

ისინი დაყენებით მოითხოვენ, რომ ევროპელი დაუყრნებლივ დაბრუნებულიყო იქ, საიდანაც მოვიდა. მაგრამ სვენ გედინი არწმუნებდა მათ, რომ ის ისეთ რელიგიას აღიარებს, რომელიც უკრძალავს ადამიანს უკვე განვლილი გზით უკან გამობრუნებას. ტიბეტელებს გაუკვირდით, მაგრამ თავის სიტყვას და გადაწყვეტილებას არ გადუდგნენ და მისცეს სვენ გედინს საშუალება, რომ მხოლოდ ტიბეტში ემუშავა.

აქ დიდი მუშაობის შემდეგ სვენ გედინმა შეურდ დაბრუნდა ევროპაში და იქადაგა მთელს ხუთი წელიწადი.

ევროპაში გედინის ცნობისმოყვარობა და წმინდა ადგილებისადმი ინტერესა ძლიერდება. ზოლოს აზან გადასწყვიტა, რათაც გინდა დასჯლო-შოდა, ენახ ის ადგილები, სვენ გედინი კვლავ წავიდა აზიაში.

ევროპის რიტელეების მოსატყობლად მან თავი ისე აჩინა მათ, თითქოს თურქისტანში მილიოდის. გზაში გაქმულ უდაბნოებზე რომ მიდიოდა, გზა შეცვალა და აღმოსავლეთისაკენ გადაუხვია, ტიბეტის შიგაგულს მიზარია.

მას აქ ჩოუხთა ისევ იგივე ბრძოლა სტიქებთან. ახლა ისეთ სიმაღლეებში, სადაც ტიპიკატურა მხ გრადუსს აღწევდა. საშინელ პირობების გამო გედინი აღმოსავლეთის მავგერად მიდის დასავლეთისკენ, ჩრდილოეთის მავგერად კი — სამხრეთისკენ. და ეს ყოველფერი იმისთვის, რომ შეედიდეს აკრძალულ ქალაქში.

ბოლოს გედინი აღწევს შიხანს და შეიძის წმინდა ქალაქში. აქ მას დახვდა გუბერნატორი სიმოკუ და რისხით ეკითხება მას, თუ როგორ გაბედა მან შესვლა იქ, სადაც შესვლა მისთვის აკრძალულია? ამაზე სვენ გედინი ზრდილობიანად უპასუხობს:

— მე ძლიერ მიყვარხართ თქვენ და არ შეგეძლო ისე გაეღა, რომ არ მენახით.

მაგრამ ამით არ კმაყოფილდება, მას სურს შორეული ტბის მონასარუბარუს ნახვა. ის ატყუებს მათ, შორდება ქარავანს და მიდის ვასაკირველ ტბასთან, რომლის ლუჯ ტალღებში მრავალი გედი ცუბრავს; იგი შემოზღოლდულია მთელ ქვეყანაში უწილოეს მთებით, რომლებიც არასდროს არ იშორებენ თოვლს.

რომ უფრო კარვად მოატყუოს ფიზიკლი ტიბეტელები, გედინი ხდება წწყვესი და იქამდისაც მიდის, რომ დღეში ორჯერ სახესა და ხელებზე შავს ტალახს ისევას. ამას შერება იმისთვის, რომ უფრო დამევაგოსოს ადგილობრვ მცხოვრებლებს.

ამ მესამე მოგზაურობის შემდეგ დაუღლოავე მ სვენ გედინმა გადავლო იაპონია და ისევ ევროპაში დაბრუნდა.

5. აღნიშვლილი.

როგორ გავმართოთ ბანაკი

1. დასაბანაკებელი ადგილის ამორჩევა.

დიდი მნიშვნელობა აქვს დასაბანაკებელ ადგილის ამორჩევას, რისთვისაც ადგილი წინდწინე უნდა დათვლიერდეს: ყნდა იყოს მშრალი (უკეთესია მცირე ფერღობზე, საშბრეთისაკენ მიმართული), ქარებისაგან დაფარული, საჭიროა ხლოს იყოს მოსახლეობა (სოფელი, როგორც შრომის და საზოგადოებრივ პოლიტიკურ საქუშაოს ბაზა), კარგი სასმელი წყალი, საბანაო, ტყე.

თუ ერთ-ერთი დასახელებული რამ არ არის, ბანაკად გასვლას არავითარი აზრი არა აქვს.

როგორც კი მიზეხალთ საბანაკე ადგილს, კარავებისათვის უნდა შეარჩიოთ ადგილი (თუ შენობა არა არის რა), ამოარჩიოთ დროშის ასაწიფი ანძის ადგილი, ადგილი საშზარეულოსათვის და სხვ.

სურ. 1.

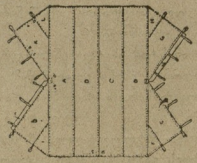
ანბა ღია, დასანახ ადგილს უნდა გამართოთ: მიწაზე მოასრფთავით 1 მეტრის ღიამეტრის წრე და მის ცენტრში ანბა ჩაურკვეთ. ამავე ანბაზე შეიძლება დაბრის ფლოუგერნი გამართოთ.

ანძის შორიახლოს ბილიკი გააჭარეთ 1 მეტრის სივანისა, რომელზედაც პიონერები მოეწყობიან დროშის აწიფის დროს.

კ ა რ ა ვ ე ი.

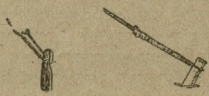
კარავი ტილოსი კითუება, ნარ-ნარ სახისა. პირველ სურათზე ნაჩენ ბიი უბრალო კარავი, რომლის წინა მხარე საქუხის ჩამოჭავს. ამნარი კარავი შეიძლება ორ ხეს შორის ჰორიზონტალუ-

რად დაქიმულს თოკზე ჩამოიკიდოს, ან ორი ხელმანახე ჰორიზონტალურად გადებულ ჯოხზე. კარა-

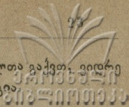
სურ. 2.

ვის შუა ნაწილი ან ტილოს ერთ მთლიან ნაჭიდან უნდა გამოიკოს, ან ცალკე-კალკე ნაჭრები ერთმანეთს მიეკეროს, როგორც მეორე სურათზე ნაჩვენები. ზოლების ბოლოებში აქეთ-იქით სამკუთხიდის მსგავსი ორი ნაჭერი მიეკერება რომელსაც ყუღუფები და ზონრები მიემავრება და, ამნარად, კარავი მზად იქნება. ყუღუფებით და ზონრებით კარავი მიწაში ჩრკობილ ბოძკიტებს უნდა მიამათ. ბოძკიტები მიწაში ცოტა ცურად უნდა ჩაარკუთ (სურ. 3). მარჯვენე სწორედ ჩარკობილი ბოძკიტბა ნაჩვენები, მარცხნივ მრუდეთ.

სურ. 3.

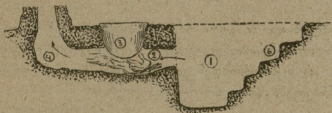
კარავს მიიბით რგოლებით თოკები და ამ თოკებით მოსკიმეთ კარავი დაღმის დროს. როდესაც, ამნარად, კარავი მზად იქნება, მოუთხარეთ ვარემუო არხი, რომ წიშის წყალი კარავში არ შემოივადეს. პიონერი მოხუკებულთა და გასაქარი მღვღარკობიდან ყუველთვის მოახერხებს იავის დახწყუას. იმიტომ ბანაკში ის მოახერხებს კარვად მოწყობას.

თუ ტილო არა გვაქვთ კარავის გასამართად, ქობი გავაკეთოთ ან მიწუაი. თოკის პავიერ სვია იხმართ, ან წნელი (დაგრებილი ტრატები). ვერხვის ხის ქერქისაგან გავაკეთოთ სამარლიე, სსაპნე და სხვ. შინდალი ვახერხოლ ტრატისაგან გავაკეთოთ, ფარანი კი ბსკერმოგდებულ ბითლისაგან.

სამზარეულო და სარდაფი.

საბანაკე სამზარეულო (თუ ის ქვებისაგან ვერ მოხერხდა) ასე გავაკეთოთ: ამოთხარეთ 1 ნახევარ კუბ. მიტრის ორმო საფეხურებით. ორმოს კიდელში გამოთხარეთ ბუხარი და ამოუთხარეთ ზეოთ საკვამლე (სურ. 4). სამზარეულოს გაუკეთეთ საჩხები ტილოსაგან ან ფიჩხისაგან.

სურ. 4.

სანოვგის შესანაბად მოაწყეთ სარდაფი (სურ. 5): ორმო საფეხურებით იმავე სიღრმე-სივანის, როგორც სამზარეულო. ზევიდან ფიჩხი დააფარეთ.

ს ა წ ო ლ ი .

საწოლი ნაძვის ან სხვა ხის ტრატებისაგან გავაკეთოთ. თუ ნაძვის ტრატები გექნებათ ხელთ, ჩაარქვეთ ტრატები მჭიდროდ მიწაში, გადააფარეთ რამ საფარებელი და «ხვეულიანი» საწოლი მზად იქნება.

შეიძლება კიდევ ასე გავაკეთოთ საწოლი: მოსკერით ორი ექვსი ფუტის და ორი სამი ფუტის სიგრძის ხალა. ჩააოკით მიწაში კაპიანი ბოქონტები და ეს ხალები გადღვიეთ; ზევიდან ფიჩხი დააფარეთ.

ჩაღის ან ბალახეულისაგანაც გავაკეთდება საწოლი.

შიშველ მიწაზე ძილი სახიანოა, მეტადრე ნესტიან დროში ან მის შემდეგ.

საერთოდ, უმჯობესია მიიხმართ ის საგნები

საწოლის გასაკეთებლად, რაც ხელთა გვაქვთ, ვიდრე ახლის შოვნაში დახარჯოთ ენერგია.

სურ. 5.

თავისუფალი დრო უმჯობესია სოფლის საზოგადოებრივ შრომის მოანდომოთ, გლეხის ბიჭებს შორის და მოზარდ გლეხთა შორის გასწიოთ მუშაობა.

საბანაკე ღლის განაწილება.

ღლის 7 საათზე—პიონერთა ვათვლა და ბანაკის მოლაგ-მოლაგება,

7 1/2 ს.—დრო შის აწევა.

7 1/2 — 8 ს.—ვარჯიში, ბანაობა,

8 — 8 1/2 ს.—ჩაი, საუზნე.

9 1/2 ს.—სამუშაოს განაწილება და

მისთვის სამზადისი,

9 — 12 ს.—შრომა, ანუ საზოგადოებრივი მუშაობა-მთელი რაზმით და ცალკე-ცალკე ჯგუფებით (ბოსტანი, ბაღი, გლეხის მეურნეობა).

12 ს.—ბანაობა.

12 1/2 — 3 ს.—სადილი და დასვენება.

3 — 6 ს.—ჯგუფების გამოკვლევითი მუშაობა, საზოგადოებრივი მუშაობა, ანუ შრომა (გლეხის ბიჭებთან ერთად, ვასინჯკა, საბჭოთა მეურნეობის, სოფლის, ფაბრიკის, ქარანის და სხვ.),

6 — 6 1/2 ს.—ჩაი, საზარა,

6 1/2 — 8 ს.—თამაშობანი, რაზმელთა და მოუკიდებელი მეცადინეობა, საბანაკე რჩევა-ბჭობანი და სხვ.

8 — 8 1/2 ს.—ვაშაში და სამზადისი ძილისთვის.

8 1/2 — 10 ს.—საუბარი ცეცხლის პირას, მორიგეების ჩანიშნვა, დრომის ჩამოშვება და ძილი.

დავ. კარბელი.

აღამიანის ზინის ისტორია

(დასასრული)

მომთაბარე მესაქონლეთა სახლები

როდესაც ზამთარი ახლოვდებოდა თავისი სიცივეებით, მარტო ნადირობით ან თევზაობით მცხოვრებ ადამიანს ცხოვრება უძნელდებოდა. ზამთარში ტყე თავის ნაყოფს აღარ აწვდიდა, სიცივეების გამო ის იძულებული იყო ეზრუნა საცხოვრებლის გაუმჯობესებაზე და სწორედ ამ თევზაობა-ნადირობის ხანაში ადამიანი სხვადასხვა მხარეებში ეშურებოდა და ცხოვრების სხვადასხვა პირობებს ეჯახებოდა, მას ჯუკვი უძნელდებოდა დამზადებულ ან ნახევრად დამზადებულ ბინის პოვნა, რომელიც საესებით დააკმაყოფილებდა მას და მის ოჯახს. ცხადია, რომ ბინა მას თვითონ უნდა აეშენებია, ის აშენებდა კოდც იმისაგან, რაც კი მას ხელში მოხვდებოდა და უმთავრესად კი ნელში მასალისაგან, რომლის ხპარება საესებით არ იცოდა.

ის შოლობდა წნელებს და ფოთლებს, აშენებდა ფაცხას. სადაც არ იყო რყე და ბუჩქნარი, იყო მხოლოდ გამოქვამული და ქვიბი, ის ამ გამოქვამულს მეთხებ კედელს უშენებდა ან სთხრიდა ორბოს და მფარავდა მიწით მოყრილ სახურავით. იმ ადამიანებს, რომელნიც (იგი ქვეყნებში სცხოვრობდნენ, სადაც თოვლისა, ზღვის ცხოველთა დიდი ძეგლებისა და რყევის მეტი არაფერი მოიპოვებოდა, თოვლის სახლების აშენება უხდებოდათ.

როდესაც ადამიანი ველურ ცხოვრებას დაშორდა და თანდათან ოჯახსა და მეურნეობას მიჰყო ხელი, ე. ი. დაშორდა ნადირობას და მიუახლოვდა მესაქონლეობას, მან ბინის ანაგობაც შესცალა. იმავე ცივ ქვეყნებში, სადაც ნახევარწლამდე ღამეა და ყინვა, ველური ტომანი, მაგალითად, ესკიმოსები, რომელთაც მესაქონლეობას მიჰყავს ხელი, სულ სხვანაირად საცხოვრობდნენ. მაგალითად, საბჭოთა რუსეთში, ჩრდილოეთით, სცხოვრობენ სამოედები,

რომლებსაც შინაური ირმები ჰყავთ მოშენებული. მართალია, მესაქონლეები, ისე როგორც მონადრები, არ სცხოვრობდნენ ერთ ადგილას, მაგრამ მაინც განსხვავება მათ ცხოვრებაში დილია.

სამოედები თოვლის უდაბნოში ცხოვრობენ, მაგრამ მოშინაურებულ ცხოველთა ნეოებით ისინი თავისუფლად და ჩქარა იცვლიან ალავს და ეადვილებათ თავისი ქონების გადატან-გადმოტანა. ირმები

სამოედების ჩუხები.

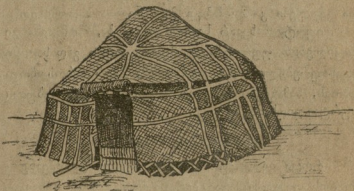
და ძაღლები ადვილად იბეგება ცივაში და ისინი კარვადაც ასრულებენ თავის მოვალეობას, როგორც ჩვენში ცხენები. ეს შინაური ცხოველები მათი მათი ცხოვრების ღერძია. ირმები აძლევენ ხორცს

და დაჰყავთ პატრონი ცივით. მათი ტყავიდან სამოედლი იყრავს ტანსამოსს და სახლსაც კი აკეთებს. ძაღლები კი ცივის ტარების გარდა ასრულებენ უფრო სერიოზულ მოვალეობას: სდარაჯობენ ირმის ჯაგს შგლებსაგან. სამოედთა ძაღლები „ლაიკების“ ჯიშს ეკუთვნიან. ლაიკები ძალიან ჰქვნიან ძაღლები არიან. ისინი ირმებს ფარგებში შედენიან, პატრონის ნიშნით ანკალკეებენ ხმო-ირმებს დედა-ირქები. აუგან, როცა კი საქაოგობა მოითხოვს. გადასახლების დროს მათ მიჰყავთ მთელი ჯაგი და არ აძლევენ ირმებს ჩამოჩენის ან სხვა ჯაგთან შეერთების ნებას. აი აქ ვეხვდებით სულ სხვაგვარ მოვლენას: ყველაზე უძველესი ადამიანი არ აშენებდა ბინას, არამედ სარგებლობდა ბუნების მიერ დამზადებული საცხოვრებელით. მონადირე და მეთევზე იშენებდენ საცხოვრებლს სხვადასხვა ნედლი მასალისაგან, რაც კი ხელთ მოხვდებოდათ—ქვებისა, ტრატებისა და თოვლისაგანაც კი. სამოედლები ბინის მასალას თვის ჯაგისაგან იღებენ: სარგებლობენ ირმის ტყავით.

მათი საცხოვრებლები შაქრის თავებს ჰკავს და ასე შენდება: თოვლში ან მიწაში ამგარებენ წინასწარ მოშაბდეულ რამოდენიმე ლატანს, ღვედებით შეკრულს, ზევიდან ჰფარავენ ირმის ტყავით და ხელმოკრულ ჰკრავენ ღვედებით. ასეთ საცხოვრებელს სამოედურად „ჩუმბი“ ჰქვია. ის შიგინდნაც ირმის ტყავითაა გამოფენილი, ასე რომ ორგანი კედელი ჩნდება; შესასვლელი ამავე ტყავითაა აფარებული. „ჩუმბის“ შუაგულში ანთებენ კოკონს და იატაკს ბავსით და ირმის ტყავით აფენენ. სძინავთ ფართე, ირმის ტყავის, ტრატებში. კვამლისთვის „ჩუმბის“ ზედა ნაწილში ნახვრეტს სტოვებენ. საცხოვრებელს სამოედი გადასახლების დროს კი არ სტოვებს, როგორც ამას სხვა ველური ტომები სჩადიან, არამედ თან გადააქვს. მოგზაურობის დროს იპოვნიან თუ არა ირმები სამდე თოვლის ქვეშ ბავსს, სამოედლები იმ წამსვე ან აღვას დაბანადებნიან და ერთ საათში თოვლის უღებნაში პაჩნა სამოედური სოფელი ჩნდება, წვეტიან „ჩუმბებს“-დან ამოდის კვამლი და ცხოვრება იწყება.

არის უფრო განვითარებული მომთაბარე ხალხი—ყირგიზები. ესენი ცხოვრობენ ვოლგის მიდამოებში და აგრეთვე ვოლგის სამხრეთით—ციმბირის მიწოდორ-ვაკეში. ყირგიზების მესაქონლეობა ვაკეობებით უფრო კარგად აქვსთ დაყენებული, ვიდრე სამოედებს, მაგრამ ისევე, როგორც სამოედებს, უხვებთ ერთი ალაკიდან მეორეზე გადასახლებ-გადმოსახლება—საქონლის მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად. როდესაც ცხენი და ცხვარი ველზე ბალახს სულ მოსკამს, მათ უხდებათ ადგილის

გაოცვლა და გადასახლება იქ, სადაც მალაბი მეტია; გადასახლება ახალი სახლების წყნე ველებზე; ყირგიზებში—სახობერებელს უხვებენ მათსა.

იურტა.

გან აკეთებენ, როგორც სამოედები, ე. ი. საქონლის ტყავისა და მატყლისაგან. ყირგიზებები არა მარტო მესაქ-ნელები არიან, არამედ კარგად აქვთ დაყენებული სათელი და საწოდე ხელობა. ამ მხრივ ისინი ვაკეობებით უფრო დაწინაურებულნი არიან, ვიდრე სამოედები და თავისთავად ცხადია, რომ შეუძლებელია ისინი ველურ ხალხად ჩავთვალოთ. მათი ცხოვრების მთავარი წყარო—ჯაგებია, ცხვისგან მოკრეჭულ მატყლს ანუ შაფენენ და ამით ისინი სხვა ხელობებსაც ეკიდებიან. ისინი არ ნადირობენ და ამიტომაც ცხოვრობენ მარტო ნედლი მასალის გადამუშავებით. ყირგიზულია და სამოედული მომთაბარეობა ძლიერ განსხვავდება ერთმანეთისაგან: ყირგიზებები მხოლოდ ზაფხულობით მომთაბარეობენ, როცა ჯაგი და ნახირი გაჰყავთ საბალახოდ ველში. ზამთრობით მათ აქვთ მუდმივი ბინა, სადაც შეუძლოდგამაზე ბრუნდებიან. მაგრამ მაინც გაზაფხულის, ზაფხულის და შემოდგომის ნაწილის გატარება მათ მინდურებში უხდებათ, სადაც ცხოვრება მათთვის აუტოვებელია.

ამიტომ ყირგიზებშია მოიკონეს თავისებური იურტები, რომლებიც სწრაფად დაიშლება ხოლმე და სამოედების ჩუქებისამებრ ყოველ ადგილის იღებენ. იურტა ძალიან მჩატეა და ადვილია მისი გადატან-გადმოტანა, ის არ უშვებს წყალს, შიგნით თბილია და სიცხეში კი გრილი. ისე კარგად არის მიმარგებული ირმებს, რომ ქარიშხალიც კი ვერაფერს აწევს. იურტა შიგნიდან ლაბაში ნახებით არის მორაიული, ვარ დან კი მას აქვს მოლამაზებელი კარი, რომელიც შიგნით იღება.

ის ასე შენდება: ქვედა ნაწილი შესდგება წნულსაგან, რომელიც იმაგრებს კედლებს, წნულზე გაკეთებულ დასაშოკო წიწვიებისა და კედლისაგან კეთდება გუმბათი. იურტის ჩონჩხი იმოსება

ქილობებით და ჩულოთ, რომელიც მაგრდება თაკე-
ბის საშუალებით. კარებს ზევით მიმაგრებულია
ჩულის ნაჭერი, რომელიც საქირიებისამებრ ჰფე-
რავს კარებს. იტაკის მავიჯორ დაფენილია ჩულო
და კედლები კი ღამაზად მოფენილია ხალიჩებით.
იურტა ნახევარ საათში იღვამება, იშლება კი
გაცილებით უფრო მალე, მაგრამ ასეთი გადასატანი
საცხოვრებელი ბინის დამზადება ბევრ დროს მოი-
თხოვს, სამავიჯორ კარგი მასალისგან გაკეთებული
იურტა დიდხანს სძლებს.

მიწის მუშის სახლები.

როცა ველურმა ხალხმა პურის და მწვანეუ-
ლობის თესვა-მომარაგება დაიწყო, მან ბინადარ
ცხოვრებას მიჰყო ხელი. ახალი ცხოვრების მიხე-
დით დაიწყო მან საცხოვრებელი ბინების აშენე-
ბაც. სხვათა შორის, საქირთა აღენიშნოთ, რომ
მიწის დამუშავების დაწყებისთანავე ხალხი დიდ
ოჯახებად სახლდებოდა, რაც საცხოვრებელი ბინის
გაფართოების საქირებისაკენ იწვევდა.

გარდა ამისა, ერთსადაიმავე ალავას ვაჟდღე-
ბულმა ცხოვრებამ გამოიწვია სხვა შენობების საქი-
რობებაც, მაგალითად: საქონლის ბინის, ბეღლების-
ხორბლეულისათვის — და სამეურნეო იარაღის სა-
წყობების. საქირო იყო ყველა ამათი აშენება და
შემოღობვა. ჩვენ არ შეგვიძრდებით დაწვრილებით
იმის აღწერაზე, თუ როგორ მიჰყო ხელი ხალხმა
მონადირეთა ფაცხების და მომთაბარე ხალხის ბინე-
ბის ნაცვლად მუდმივი სახლების შენებას. აღენი-
შნაეთ მხოლოდ იმას, რომ მუდმივად ერთსადაიმავე
ადგილას მცხოვრები ხალხის შენობები სიმაგრეს
და გამძლეობას მოითხოვს.

მიწის მუშა ვალის ძველბურთი სახლი.

რომ შენობა მაგარი, გაძლე და თბილი ყოფი-
ლიყო, ზამთარ-ზაფხულ ვამოსადგვი, საქირო იყო
მისი აშენება მაგარი მასალისაგან და აშენებდნენ
კიდევაც, მაგალითად, ქვისაგან ან ხისგან ან კიდევ
ქვისა და ხისაგან ერთად. ჩვენ ვიცით, რომ უძვე-
ლესი გერმანელები და ფრანგების წინაპარი გალები

საცხოვრებლებს დირიგებისაგან აშენებდნენ. გალქს
არ ჰქონდათ რკინის ცულები, მაგრამ შენდნენ
ხის ჩარხვა და ისინი დირეს პირდაპირ-ჭეხე-
გრებდნენ. შენობებისათვის სქირდებოდათ ხის რაც
შეიძლება უფრო მორჩილი ტოტები, რომლებსაც
ერთი-ერთმანეთზე მიყოლებით წრედ არ ჰქონდნენ
მიწაზე; ჩარხობი ტოტებს წნელებით ამაძენ
ერთი-ერთმანეთზე და მათ შორის დარჩენილ ქუჭ-
რუტანებს თიხით ამოლესავდნენ ხოლმე, ასევე მკი-
დროდ უკეთებდნენ სახლებს სახურავებს ფიჩხისა,
ფოთლებისა და თიხისაგან, და მუშაში უტოვებდნენ
საკვამლუსს. სახლის შუაგულში ერთი კოცონი
(შუაკეცხლი) რაზედაც მზადდებოდა საქმელი
და ცხებოდა პური. ამგვარ სახლებს ჰქონდა ხის
კარები და რამდენიმე ფანჯარა.

სახლის გვერდით შენდებოდა სხვა შენობები,
მხოლოდ უსაკვამლოდ, — ეს იყო საქონლის ბინა
ან ბეღლები. გარდა ამისა სახლთან იყო ღობე-
შემოკლებული ეზო. ღობე კეთდებოდა სარებიდან,
რომლებიც ერთი-მეორეზე მიყოლებით იყო ჩარქო-
ბილი მიწაზე, ან დაშორებული ერთი-მეორეს;
ამაზე იდებოდა გრძელი ხის ხარხინები. ამ
სურათზე ნაჩვენებია ძველი, გალური შენობა თა-
ვისი ბელოთი. ეს ერთი ძველბურთი სახლთაგანია,
რანაირსაც აშენებდა მიწის მუშა.

სხვაგან მიწის მუშურენობის მიმდევარი ხალხები,
რომლებიც ვალებზე უფრო განვითარბულები
იყვნენ, და, ალბად, უკვე ჰქონდათ ბრინჯაოს ან
რკინის ცულები, უფრო კარგად და ღამაზად აშე-
ნებდნენ ბინებს. მაგალითად, ეტრუსკები, — ასე ეძახ-
დნენ იმ ხალხს, რომლებიც სცხოვრობდნენ იქ, სა-
დაც ახლა იტალია იმყოფება, — აშენებ-
დნენ თავის სახლებს ხისა და ქვისაგან
ერთად; სახლები ორსართულიანი იყო.
ქვედა სართული შენდებოდა დიდ, ვა-
თლილ ქვებისაგან, რომლის კუთხეებში
შენდებოდა ღამაზად მოკვანილი ქვის
ბოძები. ოთხივე კედელი ქვედა სართუ-
ლისა ამ ბოძებს შუა იმყოფებოდა, რომელ-
საც გრძელი ხარხებისაგან გაკეთბულ
ქვრით იხურებოდა და წარმოადგენდა
იტაკს მეორე სართულისათვის, რაც ხის
მასალისაგან შენდებოდა.

ქვედა სართული, რომელსაც ფართო კარები
და ერთი ფანჯარა ჰქონდა, ალბად, არ ითვლებო-
და ადამიანის საცხოვრებელ ბინად და ზამთარში
შინაურ ცხოველის დასამწყვდევე ალავს წარმოა-
დგენდა.

მეორე სართული ხისგან არის გაკეთბული
და ეტყობა, რომ იგი ცულის საშუალებით არის
გაკეთბული, რადგან მას ბანი აქვს ვარშემო და

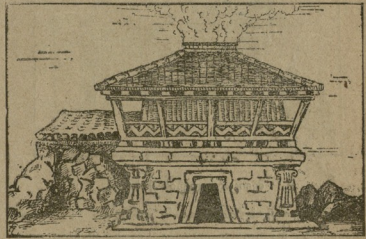
ვათლილი ხისგან არის აშენებული; შენობა მოთავსებულია ბანის შუა ნაწილში და ისიც ასეთივე თლილი ხის მასალისგან შესდგება. ბანის კოჭებს და ძელებს უჭირავთ დიდი და ღია კრამიტით დაბურული შენობის სახურავი. შუა სახურავში ამოყვანილია დაბალი საკვამლური. საკვამლურის გასწვრივ შენობაში ვაკეთებულა ქვის კერა, რომელზედაც ჰქვიდა საქლის სახარში ქვები. სახლის გვერდით აგებდნენ სხვადასხვა სამეურნეო შენობებს. ისინიც კრამიტით იხურებოდა.

ასეთი სახის სახლ-კარი ჰქონდათ ძველად მიწის მეურნეებს. შემდგომ კი, როდესაც რკინა ხმარებაში შემოვიდა და მიწის მეურნეობა ხალხის მთავარ ხელომად გადაიქცა, სახლების შენება ზინც იმავე ხისა და ქვის მასალისგან განაგრძეს. ხის სახლები, როგორც უფრო თბილი და მშრალი ძვირად ფასდებოდა. ხის სახლების შენება გრძელდებოდა იმე ხის ბოძებისაგან, მაგრამ არა პირდაპირ მიწაზე მიმაგრებით, არამედ ბოძებს ბოლებშს უკეთდებოდათ კავები, რს საშუალებითაც ბოძბა ერთმანეთში იჭიდროდ სჯდნენ. ასევე შენდებ ჩვენი გლეხის ქოხები.

პირველად რუსეთში აშენებდნენ (ზოგიერთი მთავანი ახლაც არის არხანგელის და ვოლოჯდის გუბერნიაში) ისე, როგორც ეტრუსკები, ორსართულიან ქოხებს, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ორივე სართული ხის მასალისგან შენდებოდა. ქვედა სართულში აბინავებდნენ საქონელს, მეორე სართულში იყო საცხოვრებელი ბინა, სახურავ ქვეშ კი შენდებოდა ოთახი, სადაც ახალგაზრდა ქალები ცხოვრობდნენ. ამგვარ ქოხებს ასურებდნენ შავად, ე. ი. არ ჰქონდათ მათ ქერში საკვამლურები. ბინაში კეთდებოდა ღუმელი ან უბრალო კერა. ცეცხლის კვამლი ვადიდა კარებიდან ან ფანჯრიდან. აქაიქ ახლაც კი შეეხვდებით ამგვარ ქოხებს, მხოლოდ ასეთი შავად სათბობი აბანოები ახლაც ბლომად მოიპოვება. შემდეგ დაიწყეს ერთსართულიანი ქოხების შენება, ხოლო საქონლისათვის ცალკე ბინის აგება, ხორბლეულობისათვის ბეღლების დადგმა და სხვა; ქოხებში კერის მაგივრად რუსული ღუმელების შენება დაიწყეს, რომლის საკვამლური გრძელად შენდებოდა და სახურავში ვადიოდა.

რუსები უძველეს დროიდან მისდევდნენ ხეათესავს, ხოლო მათ გარშემო ვრცელნენ სულ მომთავსებ მეზობლები, რომლებიც მესაქონლეობით და ნადირობით იკვებებოდნენ. ეს მოხეტიალე ტომები მტრულად უყურებდნენ რუსებს, ვიწროვებდნენ მათ, უნადგურებდნენ ნათეს მინდვრებს და უწოაკებდნენ ოჯახებს. ამის გამო რუსებს მათთან უთანხმოება მოსდიოდათ და სიფიხლე სჭირდებოდათ, რომ

მტრებს ნათეს-ნახანავი არ გაენადგურებიათ. ცალ-ცალკე, ერთმანეთისაგან და შორებულნი, კარგულა მათთვის საშიში იყო. ამიტომ ისინი სწილიობდნენ შეჯგუფებულად დასახლებას, ახლო-ახლო აშენებდნენ ქოხებს და საცხოვრებელ ბინებს და მათ გარშემო სთბრიდნ დიდ ორმოებს. დასახლებულ ადგილს ავლენდნენ ქვის ვადავანს ან ყორას. ასეთ ვადავანს ან ყორაშემორტყმულ დასახლებულ ადგილს ძველად ბატარა ქალაქებს უწოდებდნენ.

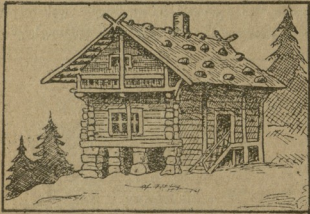

გაუმჯობესებული სახლი.

თუ ასეთი ქალაქი ძალიან ვიზრდებოდა და შიგ მცხოვრებლები გამრავლდებოდნენ, ქალაქი იყოფოდა და ნაწილი ვადასახლდებოდა ხოლმე. ეს ნაწილი აიჩრევადა ახალ საცხოვრებელ ბინას კარგი მიწით და წყლით. ვასჩხვავდა ტყეს და ვააშენებდა ახალ ქალაქს. საბჭოთა რუსეთში ახლაც ბევრი ტყეა, მაგრამ ძველად ვაცილებით მეტი იყო. დაწყებული ჩრდილოეთიდან კივამდის მთელი მიდამო მოფენილი იყო ხშირი, ვაუვალი ტყით, ამიტომ საშენებელი მასალა ბევრი იყო და შენობების აგება ვადვილებული. მცხოვრებლებს უბრალო ქოხების ვარდა ჰქონდათ ბეღლები, საწყობები და სხვა. ქოხებს დერეფნები ჰქონდათ; ქოხთან შენდებოდა ფრადული დიდი კარები, სადაც ინახავდნენ ურმებს, ცოგებს და სხვადასხვა სამეურნეო იარაღებს. აქვე ჰყავდათ ცხენები და საქონელი. ქოხი შიგით იყოფოდა ასე: წინა მარჯვენა კუთხეში (ან როგორც ეძახდნენ „წითელ კუთხეში“) დაკიდებული იყო ხატები, ამავე კუთხესთან იდგა სასმელ-საქმე-ლი მაგიდა. უკანა მარჯვენა კუთხე ვკუთვნოდა სახლის მამასახლისს. იქ ვეკნა მისი ტანისამოსი და ეწყო მისთვის საქირა და ძვირფასი იარაღი: ნაჯახი, ცული, ცხენის მოსართავი და სხვა. მარცხენა კუთხე ღუმელთან ვკუთვნოდა დიასახლისს: აქ დიასახლისი ეწყოდა ზამთრის დამეცში თავის მუშაობას: ართავდა, კრავდა ქსოვდა და სხვა.

ღამით ოჯახი თავსდებოდა თაროებსაგეთ მოწყობილ ადგილზე. ეს ადგილი იყო კედლების გარშემო ან და პრადპირ ლუქულზე.

ასეთი იყო ძველად რუსი გლეხის საცხოვრებელი ბინა და ცოტათოდენი განსხვავებით ამგვარივე დღარჩის დღესაც.

შვეიცარიელების ქოხი.

რუსულ ქოხების მაგვარ შენაბებს აშენებენ შვედლები და ნორვეგიელები. მათი ქოხები ოროსართულიანია; ქვედა სართულში იძოფება საკუქნა ან საქნელი, ზედაში კი სცხოვრობენ თვითონ. ძლიან ჰკავა რუსულ ქოხებს აგრეთვე შვეიცარიელების ქოხები, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ მათი ქოხები შენდება ქვის ბოძებზე და მათ არა აქვთ კარსაფარები, საქონლისთვის და სურსათისთვის ისინი ცალკე შენობებს აშენებენ.

რუსეთში ძველად, როცა რუსებმა ძლიერი სახელმწიფო შექმნეს და ცხოვრება გაუმჯობესდა, გაშენდა დიდი ხის ქოხებიც. ეს მაშინ, როცა რუსეთში გაჩნდა დიდი ქალაქი, ჯაოი. გაჩნდა სხვადასხვა ხეობა, დაიწყო ვაჭრობა უცხო სახელმწიფოებთან. მაშინ რუსეთის მდიდარმა წოდებებმა—თავადებმა, აზნაურებმა და ვაჭრებმა—დაიწყეს ქალაქში დიდი სასახლეების შენება. ისინი ბანებს ამგვარად აქენებდნენ: შენდებოდა რამოდენიმე დიდი ქოხი, რომლებსაც ვიწრო დერეფნები აერთებდა, შენდებოდა თბილი ბანა, სადაც სცხოვრობდნენ ძოსასახლეოები და სახლის პატრონის შვილები თავისი ძიქებით, თვითონ სახლის პატრონები კი სცხოვრობდნენ სახლის ზედა ნაწილში, რომელიც რამდენიმე ოთახად იყოფოდა. ხანდახან მათ ზევით შევადებოდა პატარა კოშკები ოთახებით. შენობის თავში იპართებოდა ნათელი და ფართე სხვენები, რომელთაც წინეთ „ატეუმებს“ უწოდებდნენ.

სახურავებს აკეთებდნენ მაღალს და ფართეს; ფანჯრებს თვალსაჩინო ალაგას აყოლებდნენ, აპრელედენ მას და ღელავდნენ.

შენით ბინა ღამიზად შენდებოდა. ხის კედლებს ასალაშინებდნენ, ასწორებდნენ. ქოხი ღამიზი ხის ბოძებისაგან კეთდებოდა. იარაღს სქალი ფიცრისაგან აგებდნენ. კედლებს და ქუჩის ოთახებზე სხვადასხვა ჩოქურთმებით და ღელავდნენ ოქროს ან სხვა ფრად. ღელელიც ისევე მოჩუქურთმებული იყო და შედგებოდა იყო. იატაკი და კედლები ხალისებით ირთვებოდა. ფანჯრები არ იყო დიდი, რადგან მაშინ რუსეთში ბინა არ იშოვებოდა, მის მაგივრად ქალაქს დაშენდნენ, რომელიც სინათლეს ცუდად უშვებდა. ღამით სახლებში ანთებდნენ ხაჯის ლაპარებს ან კიდე ქონის საწვლებს. სხვათა შორის, აქ შეძლება აღვნიშნათ, რომ რუსი გლეხებიც ფანჯარა აკრული იყო ხარის ბუმბულით და ღმით ქოხებს კვრი ანთებდნენ, რომელიც ტყინის შანდალში იდგა.

მდიდრების სასახლეებს, ისევე, როგორც გლეხის ქოხებს, გარშემორტყული ჰქონდა მაღალი ყორღი დიდ ბოძებზე დამაჯრებულ ალაყაფის კარებით. სახლები ეზოში გამოდი—და და ანიტომ შიგ მახველა მხოლოდ ეზოდან შეიძლება იდეს, ასე შენდებოდა და ცხოვრობდა ძველი რუსეთი. ასევე შენდებმა ზოგან დღესაც გოგების ქოხები.

როცა რუსეთში ქალაქები გაფართოვდა, როცა ხალხი შიგ გამოვლდა, სახლები უფრო და უფრო გამოვლდა—საპ, ოთხ სართულამდის ავიდა. პეტრე დიდის შემდეგ კი, როცა რუსეთი სხვა ხალხებს დაუთავოვდა, რუსეთში ბევრა უცხოელი ჩამოვიდა და რუსთაგან ბევრი უცხოეთში წავიდა ცოდნის შეს მენად, — ქალაქებში სახლების შენება ქვისა და აფურისაგან დაიწყო.

ქალაქის სახლები.

რადგან ამჟამად რუსეთში სახლება იქვე შენდებმა, როგორც უცხოეთში, სჭირა გავყვრით უცხოეთის შენობებსაც; იქ უფრო ადრე გაჩნდა ქალაქები, ვიდრე აქ იმიტომ, რომ მათ რუსებზე უფრო ადრე მოჰყადეს ხელი სხვადასხვა ხელობას და შეიძენ ფაბრიკა—ქარხნებიც ვაიწყეს.

ქალაქის მცხოვრებლები ხენათევისა არ მისდევნენ: მავალითისაგის ზე ნაფარბეთის ქალაქი ავიღათ და ვნახათ, თუ როგორ შენდებოდა და უქობესდებოდა ქალაქის სახლები.

როგორც რუსეთის ძველი ქალაქები გარშემორტყული იყო თხროლის ვალიანებთ, ისევე საფარბეთის ქალაქები წარმოავლდნენ სიმატის, განსხვავება მხოლოდ იმაში იყო, რომ საფარბეთის უფრო ნაკლები ტყე ჰქონდა, ვიდრე რუსეთის და აშისათვის ისინი უფრო ადრე გადაიქდნენ ქვის შენობებზე. იმ დროსთვის, სანამ საფარბეთის ქა-

ლაქები წარმოიშვა და გფერთოიდა, ხალხმა შეი-
სწავლა თიხიდან აგროს და კრაბრტის გაკეთება,
მათი დაწვა. ამისათვის მათ ჰქონდათ აგროხანები,
რაც მათ შერბობის აშენების დროს დიდ სავსა-
ხლოს იწყებდა; ამის გარდა, საფრანგეთში ძალიან
ბევრი ქვე არის, რომელიც კარგი გამოსაყენებელია
შენობისათვის. ჰერსონოზის შენება ფრანგულ ჯერ
კითხვას რომელიღობა ასწავლეს. რომელიღობაც იცო-
დნენ დღობარს (კემინათ) კითხება და თიხის მივირ-
მისი გამოყენება. დღობარს მოხობით რომიღობის
შენობის ვირ კვარბი და სინოათი და წყალი; ამ-
ის თამაჩკაცებელია რომაული წყალსადენები, რომ-
მელიც მრავალი ვირსის მანძილზეა გაყვანილი.
წყალსადენისათვის მიღებს რომმელიღობი თიხისგან
აკეთებენ და სწავფენ. მიღებს ამავრბდენ
კვლავებზე. ასეთი კვლეი წყაროს სათავიდან მის-
დევდა წყალსადენს. წყაროს სათავესთან აშენებდენ
გვირბებს დღობასავან, რომელშიდაც მიღს აკით-
ბდენ და შემდეგ ერთი-ერთმანეთში ამავრბდენ
სხვა მიღებსაც—ქალაქის. ავგარი წყალსადენი
თი დღობარს მეოხებით, რომლის საშეღობითაც მი-
ღლის ნახევირი გვერდი ჩამული იყო გრძელ წყალ-
სადენის კიდეში, იმდენად მავარი და გამოსადეგი
იყო, რომ გაძლო ორითათს წელს განმეღობაში
და დღედის მათა.

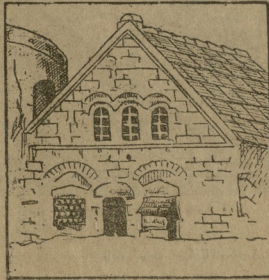
ჩვენ აქედან ნათლად ვხედავთ, თუ რომდენად
კარგი იცოვენ რომაელებმა გამომწვიარი საშენებელი
მასალის მოხარება და რაღვან ფრანგები რომაე-
ლებს გააღენ ს გაიციდინ, ცხადა, რომმელიღობი-
სგან შეისწავლეს შენობების აგება.

ამი რომ ფრანგული ქალაქ-სადენები სულ
ქვისგან შენდებოდა. კიდეში, სახლები და ქუჩე-
ბიც ქვით იყო მოკირწყლული. ფრანგების ცხო-
ვრბ-ს პარობები ერთში წავავდა რუსების პირო-
ბებს; მათ ისევე, როგორც რუსებს, ძალიან ხში-
რად აუბეზობდათ ოპი და ამიტომ ყოველი მათი
სადგომებამ გამავრბული იყო. ის ს დგომები, რომ-
მელიც ქალაქებად გარაიქცა, ირდებოდა გლა-
ვანს შენით და ამ მსხობეზებლის შრდს გამო
ქალაქში თანდათან სივიწროვებ ირ ნა თავი. რადგან
ახალი სახლების საშენებლად ადგილი არ იყო,
ამისთვის სახლებს ზევით ზევით დაუწყეს შენება.
თი ძეღობორა ფრანგული სახლი რვასი წლის
წინად აშენებოლი ქალაქ—სიმაგოში.

ის საშენებელი თილილი ქვსავან და დღობარსი-
გან. დახურულია კრამიათი. სახლი ორსარაულია-
ნია. პირველი სარაული წარმოადგენს სარდაფს და
დუქანს, მეორე სარაული—საცხოვრებელ ბინას.

გარდა ამისა, მაშინაც კი, როდისაც ძველ
ქალაქში ორსარაულიან სახლებს აშენებდენ, რომ

ასაშენებელი ადგილი მეტი ყოფილიყო და აყვლა
სახლები ვალავანს შენით მოქცეულიყო, სახლები
ერთი-ერთმანეთზე მიდგმული და თითქმის სუქსიათ
ჩრებოდა. მხოლოდ ამ 150 წლის წინად, როცა
ვალავანის საქროება მოიპოა, დიწყებს სახლების
ვალავანს ვარეთ შენება; ამით შეიცვალა მათი გეგმა
და აშენდა ისეთი სახლები, როგორსაც დღეს ვე-
დვთ.

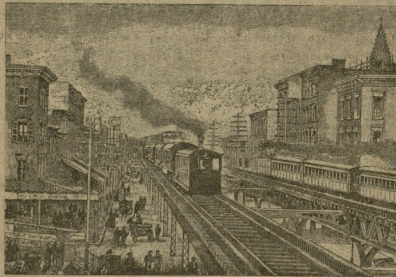
ქველბური ფრანგული სახლი.

ქულებიც შეიცვალა ქალაქში. ვიწრო და მრუდ
ქულების ალაგი განაგრბა და სწორე ქუჩებმა დაი-
კირეს. სახლები კი თუმც მიკრულია ერთი-ერთმა-
ნეთზე, მაგრამ უკან აქვთ საკმარი ვზობალები.
ქუჩს ვევირბებზე მისდევს ქვეფენილები მოსიარუ-
ლეთათვის. ქვეფენილებს ვევირბებზე ჩაყოლებული
ხები. ქუჩაში მოკირწყლულია, გაყვანლია ზედ
რულესები ტრამვისათვის. სივას ელიქტრონის ბომე-
ბი ელიქტრონით ქალაქის ვასაშუქებლად. ყველა
ქუჩებზე მოძრაობა, ხალხი დაღის ქვეითად, ეტ-
ლით ან ტრამვით მთელი დღისა და ღამის განმ-
ვლობაში.

ასეთია ზღა ქალაქები ეცხოვითში. ასეთივეა
ქალაქები რუსეთშიაც. მას შემდეგ, რაც პეტრე
დიდმა რუსეთი უცხოეთს დაუახლოვა. უცხოელებმა
აღ შენებლობითი ხლოვნებაში ვაღენა იქონიეს
რუსებზე და ახლა რუსული ქალაქები არაფრით
არ განსცივებდა მათი ქალაქისაგან.

მაგათა მახე არ შეკრებულა სახლების შენე-
ბის საქე. როგორც ვევირბულია, ადგილის უქონლო-
ბის გამო სახლები რომ მალა-მალა მიდიოდა,
ისე სიმძლირი იზრდებოდა ამერიკაში სახლები.
ამერიკის ქალაქ ნიუ-იორკში არა მარტო ათ და
ოცსარაულიანი სახლები, ათმედ იქ შეცხვდებით
უქანსკნელ ხანებში ორმოც და ორმოცდაათსარ-

თულიან სახლებს. ეს სახლები იმდენად მაღალია, რომ მათ ამერიკელებმა ცხახახუნა უწოდეს. ჩვენ სურათზე ნაჩვენებია საშუალო სიმაღლის ცხახახუნა, რომლის სიმაღლესაც ოცდახუთ სართულს უდრის;

თანამედროვე ქალაქი.

შესადარებლად ნაჩვენებია მის წინ მდგარი ორ-სართულიანი სახლი. ასეთ სახლებთან ხალხი ქიან-კველებად მოჩანს.

ასეთი მაღალი სახლების შენების შესაძლებლობა ახალმა საშენებელმა მასალამ შექმნა. ეს არის: რკინა, ბეტონი და მინა.

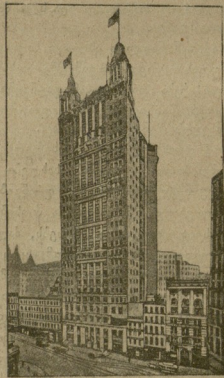
სახლის საძირკველი კეთდება რკინისგან, კოქეზი და ბოძები სპილენძისაგან და თუჯისაგან. ცარიელი ადგილები რკინეულობას შორის ილესება თხელი ფენი დუღაბით, რომელიც გაცივების შემდეგ მიგრდება, როგორც ქვა. ქვირი და იატაკი, ზოგჯერ კედლებიც, ასეთ სახლებში კეთდება მინის აგურისაგან.

ეს შენობები მშენებელად არის მოწყობილი. ხალხი, მეორე სართულს ზევით მცხოვრები, ადის განსაკუთრებული ელექტრონის მანქანის საშუალებით, ჩამოდის ამავე მანქანით ან კიბით. შენობა თბება ორთქლით ან ელექტრონით. სამზარეულოები ელექტრონის ან გაზისაა. ასეთ სახლებში კვამლი არასოდეს არ არის. ბინებში არის ელექტრონის სამრეცხველო, სადაც სარეცხი ელექტრონის მანქანით ირეცხება, შრება და უთოვდება, სართულებში გაყვანილია ცხელი და ცივი წყალი. არის ჩასარეცხი ფეხსაღილები და აბანოები. მტკერი აქ არ იხვეტება: მას თავისებური მანქანებით სერვტივენ, რომელსაც „მტკრის სასერტი“ ეწოდება. სახლის კედლებში დატანებულია სხვადასხვა მილები, რომელშიადაც მოძრაობენ ჰაერა ხის ყუთები, ქვევინა ზევით და წინაუკმო.

მაგალითად, თუ ვინმე მეოცე სართულდან დარეკავს ქვევით: სამზარეულოში, სასადილო-ფონის საშუალებით სთხოვს მწარეუღეს, სხვადასხვა მანქანის საშუალებით გამოაღებენ კედლის კარებს, გამოსწევენ ყუთს, დასდებენ მასზე საკმელს, ღვინოს, პურს და სხვა საჭირო საგნებს სადილისათვის და გაგზავნიან ზევით. როდესაც ყუთი მეოცე სართულს მიადგება, — დარეკავს. ვინც მოითხოვა სადილი, გამოსწევს კედლიდან ყუთს და მიიღებს სადილს. სადილს შემდეგ მდგამური ცარიელ თევზებს აგზავნიან იმავე ყუთის საშუალებით იმავე სამზარეულოში.

ასეთივე კედლის ყუთების საშუალებით მცხოვრებლებს შეუძლიათ გაგზავნიონ ფოსტაში წერილები და მიიღონ სამკითხველოდან საჭირო წიგნები და გაზეთები.

ქალაქში ნაცნობებთან სალაპარაკოდ ან კიდევ სხვა ქალაქთან სალაპარაკოდ არის ტელეფონები. სახლთან არსებობს ტელეგრაფის განყოფილება, ასე რომ ტელეგრაფის ანდა რადიო-ტელეგრაფის

ამერიკული ცხახახუნა.

გაგზავნა ყველგან შეიძლება. ეს ყველაფერი იმდენად კარგია, რომ შეიძლება ზღაპრადაც მოგვეჩვენოს; დიდ ქალაქში მცხოვრებ ამერიკელისთვის კი ეს ჩვეულებრივ მოვლენას წარმოადგენს. ამგვარი სახლის ჩვენმა ძველი ხალხისთვის შესაძლებელი რომ იყოს, ისინი შიშისაგან და განცვიფრებისაგან

ჭეუას დაკარგავდნენ. ეგონებოდათ, კაცის გამოგონება კი არა, ღვთის სასწაულოაო, რადგან ვაუნათლებელს რაც არ ესმის, ყველაფერს ღვთის ძალას მიაწერს.

ვათავებთ მოთხრობას ადამიანის ბინის შესახებ და აღვნიშნავთ, რომ გზა ბოლიან და ამშორებულ გამოკეპულელებიდან ცხახუნებამდე დიდის ვაჭირეებით, ასეულ წლების განმავლობაში გაიარა ადამიანმა. ამ შემთხვევაში კაცის ბინა მოწმობასავით გვითითებს, თუ ვინ იყო მისი მფლობელი: ველური მონადირე, ნახევრად ველური მოთაბარე, მესაქონლე, გლეხი თუ დღევანდელი მოქალაქე, რომელმაც მანქანა თავის შახურად გაიხადა.

მაგრამ მარტო ამაზე არ თავდება კაცის განვითარება და მისი ცხოვრების გაუმჯობესება. კაპიტალიზმის განადგურება და კაცის შრომის ნაყოფის განაწილება ყველა მშრომელთა შორის და არა მარტო მდიდრებისათვის, შტექმნის ცხოვრებაში ისეთ გზადატებას, რომ ყველა დღევანდელი სასწაული დაიჩრდილება მომავლის წინ. მაშინ არ იქნება ბნელი, უსწავლელი ხალხი, ყველა შეიძენს განათლებას და საერთო ძალით, მანქანისა და მეცნიერთა დახმარებით, შტექმნის ისეთ მშვენიერ ცხოვრებას, რომ მასთან შედარებით ყველა ლეიტობისგან გამოგონილი სამოთხე სასაცილო იქნება.

მეცნიერება და შრომა, ძმობა და ერთობა ხალხთა სოციალურ წყობის დროს ვახდინა კაცს მთელი სამყაროს სრულუფლებიან ბატონ-პატრო-

ნად. ამისკენ მიიღტვის ხალხის საუკეთესო ძალები და მის განხორციელებაში არის ყველას ბედნიერება.

უკვე პირველმა ნაბიჯმა ამ "შრიფ" გავლენა იქონია ქალაქების აღმშენებლობაზე. ქვეყნებში, სადაც დამხვრეული კაპიტალიზმი, ჰფიქრობენ მშრომელებზე და მათ სიჯანსაღზე, ჰფიქრობენ ქალაქში ბაღების გაშენებას. ქალაქი-ბაღები სცილილობენ ქალაქი დაუახლოვონ ბუნებას, ე. ი. ცდილობენ, რომ ქალაქში ისეთივე სუფთა ჰაერი იყოს, როგორც ტყეში ან მინდორ-ველად, რომ მზე იყურებოდეს ყველა სახლის ფანჯრებში, რომ ქუჩები ამწვანებული იყოს ხალხით და აქრელებულ იყოს ლამაზი ყვავილებით.

კაპიტალიზმა მომავალში განდენის ქალაქიდან შპორს, მტვერს, სინესტეს და სარდაფების სიზნელს, მოსპობს სახლის თავებზე მიკრულ, ცხელ და დახუთულჰაერიან სხვენებს და იქ ცხოვრებას, რომელიც შტექმნა კაპიტალისტურმა ქვეყანამ ლაბიბებისათვის და მათი ბავშებისათვის, რის მეოხებითაც ისინი ვერ ხედავენ მზეს, ყნოსავენ შპორიან და გაფუჭებულ ჰაერს, ავადმყოფდებიან და რევატონში თუ ქლექი განუყრელი მეგობარია მათი.

აი რისთვის აშენებს ხელისუფლებასთან დამდგარი მშრომელი ხალხი ქალაქ-ბაღებს და უწყობს ხელს ამით ქალაქის ჰაერის განწმენდას ან ჰფიქრობს მტერიანი და შპორიან ქალაქის ბაღნარად გადაქცევას, რომ მისცეს გზა მზის ცხოველყოფელ სხივებს.

თამაშები ადგომის უსახეო

მთელი ქვეყნის მორწმუნენი დღესასწაულობენ ყოველწლიურად ქრისტეს აღდგომას. ზოგი ღმერთად სათვის იესოს, ზოგი ღვთის ძედ, მაგრამ ღვთის თანაბრად, ზოგი კიდევ ადამიანად, თუმცა ღვთის ჩამომავლად; დანარჩენნი კი ჰეიქრობენ, რომ იესო თუმცა ადამიანი იყო, მაგრამ მასში ხორცი შეისხა რაღაც უშუაღვლესმა გონებამ — და ყველაფერი ეს სწამთ...

წელსაც, ისევ, როგორც ბრავალი წლების წინად, აღდგომადღეს სხვადასხვა სარწმუნოების ხეყსნი და ბერები ასტეხენ ზარების რეკას, იტყვიან ქებათა-ქებას იესო ქრისტეს საიდუმლოად, ისევ გაისმის ეკლესიებში „ქრისტე აღსდგა“ და „ქეშვარებში“.

მორწმუნეთა ქვეყანა ამ დღეს ზვიობს თავისი ღმერთის აღდგომას.

ამავე დროს ათი და ასი ათასი ურწმუნო კომკავშირელები და ბონირები დღასწაულობენ თავიანთ „აღდგომას“, თავის დღესასწაულს: — სწავლის, მოქმედების, წიგნის, მეცნიერების და ახალი ყოფა-ცხოვრების დღეს.

ქრ სტიანულ აღდგომას ჩვენ უარვყოფთ, ჩვენ ვამბობთ, რომ ქრისტეს აღდგომა ზღაპარია, რომელიც ეკლესიამ გამოიგონა ხალხის დასამორჩილებლად.

რას ეყარება ჩვენი ასეთი მტკიცება, რა საფუძველი, რა ფაქტები უფიგეს სარჩლოად ჩვენს ურწმუნობა? — აი ის კ-თხები, რომელზედაც გარკვეული წაბ-ღკნა უნდა ჰქონდეს ყოველ ახალგაზრდას, მომავალ თობას.

განვ ხილოთ ქრისტიანული აღდგომის კულტი.

არის თუ არა ქრ სტ-ანობა დამოუკიდებელი სარწმუნობა?

დიდი ხანი ფიქრობდნ, რომ ქრისტიანული სარწმუნობა არის ერთადერთი მთლიანი და დამოუკიდებელი რელიგია, მაგრამ მეცნიერულმა გამოკვლევებმა დაამტკიცეს, რომ მთელი „მბბლა“ თავ სი ზღაპრებით ნასესხებია სხვა უფრო ძველი

სარწმონობებნიდან, სადაც ეს გადმოცემები აგრეთვე სწამდათ და სჯეროდათ.

გამოირკვა, რომ არ ყოფილა არც ერთი სარწმუნობა, რომელშიაც არ ყოფილიყოს ტანჯული, წამებული და შემდეგ „მკვდრეთით აღდგარი“ ღმერთი.

რომ დაერწმუნდეთ ამში, განვიხილოთ რამოდენიმე უძველესი ხალხის სარწმუნობა, რომელიც ქრისტიანობაზე გაცილებით უფრო ადრე არსებობდა.

აღდგომა ეგვიპტელების სარწმუნობაში.

ეგვიპტელებს ჰქონდათ რამოდენიმე სარწმუნობრივი დღესასწაული, მათ შორის ყველაზე უფრო დიდი და საზნო იყო აღდგომის კულტი. ამ დღეს ეგვიპტელები დღესასწაულობდნ მათი მთავარი ღმერთი ოზირისს მკვდრეთით აღდგომას.

აი, რას მოავითხრობს ამ ღმერთის კულტის შესახებ ცნობილი მეცნიერი ჰეროდოტე: „ეგვიპტელებს ჰქონდათ გადმოცემა, რომ ოზირისი 28 წლის განმავლობაში ფლობდა ეგვიპტეს, ასწ ვლიოდა ხალხს მიწათმოქმედებას, მეცნ-ერებას და სხვა, ერთი სიტყვით, ზრუნავდა ხალხისათვის, მაგრამ ბოროტმა ხელმა არ დაინდო კეთილი ღმერთი და მუხანათურად მოჰკლა ის; რამოდენიმე ხნის შემდეგ ოზირისი გაცოცხლდა, მაგრამ მან დას ჯოვა სამეფო ტახტი და წავიდა უხილაე სამეფოში — ცაში, სადაც ის მეორედ მოსიღის შედეგ უხელმძღვანელებს (ყოღვლითა და მართლითა სამ ჯაროს. იგვჩკილეების ლიტურგია (სიკლესიო ღმერთმსახურება) პირველ დღეებში (როცა ოზირისი გასკვს და მოჰჰლო, ს) ტირილის, შვეებში ჯღომის ხასიითს ატარებს; მოგვები (მათი ხუცები) შეიმოსებოდნ შვე სამოსელით, მორწმუნებებ სხვადასხვა ასკეტური ზომებით (ახლანდელი დიდი მარხე); აზნიშნავდენ თავის მწუხარებას ღმერთის წაგების გამო. ტირილი და ცრმელები შემდეგ ზემით, უსამღვრო მხარულეობით იცვლებს და ხალხი ეძლევა ჰამა სმას, გართობას, მხარულებას... ოზირისი მკვდრეთით ღებია...“

ასეთი იყო აღდგომის კულტი ძველ ეგვიპტეში, რომელიც არა მარტო მისი ზოგადი ხასიითთ

და შინაარსით, არამედ წვრილმან, მეორეხარისხოვან მხარეებითაც კი ძალიან მოგვეგონებს ქრისტიათა აღდგომას.

აღდგომა ბაბილონელთა სარწმუნოებაში.

ავიღოთ ბაბილონელთა სარწმუნოება. ამ ხალხს (რომელიც ცხოვრობდა 20 საუკუნის წინ ქრისტიანობამდე) სწამდა ღმერთი თამუზის კულტი. თამუზი იყო განსახიერება ზრდის, მოძრაობის, ნაყოფის გაცოცხლების.

ბაბილონელებს სწამდათ, რომ ძლიერი თამუზი კაცობრიობის ვულისთვის იტანჯა, რომ ბუნების „სიკვდილიან“ (ზამთარი) ერთად კვდება ისიც და მიდის „ქვეყნელის სამეფოში“, რომ იქ ტანჯუწამებდა და შეუპოვარი ბრძოლით კვლავ დაუბრუნდა კაცობრიობას გაზაფხული.

როდესაც გაზაფხული ღვება, როცა ბუნება ისევ ცოცხლდება, — თამუზი ხანგრძლივი წამების შემდეგ კვლავ უბრუნდება მიწას.

„ზიარების კულტი“ საბერძნეთში.

ორფეი ბერძნების გადმოცემით კეთილი ღმერთი იყო, რომელმაც ბერძნები კაცუქმიობას გადააჩვია. სამაგიეროდ ბოროტმა სულემმა ორფეის დასჯა გადაუწყვიტეს და საშინელი ღვენის, წამების შემდეგ შექამეს ის.

მიუხედავად ამისა, ორფეი მაინც ცოცხლდება და საბოლოოდ იმკიდრებს ძლიერი ღმერთის ტახტს.

ორფეის მოკვლის ღამეს მორწმუნენი გრძელი მარხულობის და ლოცვის შემდეგ კოლექტიურად შესკამენ ახლად დაკლულ სამსხვერპლო პირუტყვის ხორცს და სისხლს „მიიღებენ“ საერთო ტრაპეზიდან.

როგორც ვხედავთ აქედან, საიდუმლო ზიარებაც კი უსესხებია ქრისტიანობას ბერძნების უძველეს სარწმუნოებიდან.

ჩვენ აღარ შეგვხვებით რომის სარწმუნოებას, სადაც იმავე მდგომარეობასთან გვაქვს საქმე ამავე სახით.

აღდგომის კულტი და ბუნების ცვლილებანი.

ძველად, როდესაც მეცნიერება და ტენზია იმდენად განუვითარებელი იყო, რომ ადამიანს ფიქრიც არ შეეძლო ბუნების სტიქიურ ძალთა წინააღმდეგ თავისი ხელოვნური ძალის დაპირისპირებაზე, — ადამიანის არსებობა, მეურნეობა, მოსავალი დამოკიდებული იყო სრულიად გაუგებარ, ბნელ ძალებზე.

ერთ რამეს კი ვარკვეულად ხედავდა ძველი ადამიანი: ეს იყო ბუნების მკაცრი სახეცვალეზანი, რომელიც მეორდება უცვლელ კანონიერებით და რომელთანაც დაკავშირებულია მოსავლის სვე-ბედი. ცხადია, რომ გონებრივ განვითარების უმდაბლეს საფეხურზე მდგომ ადამიანს უნდა დაესკვნა, რომ ბუნების ცვლილებებს, მის კანონიერ მოძრაობას ჰყავს მართელი; რომელიც იწოდება ღმერთად; შემდეგ მას დაუპირდაპირდა ბოროტი ღმერთი; შეიქმნა წარმოდგენა მათ შორის ბრძოლის შესახებ, წარმოიშვა კულტი კეთილი ღმერთის წამებისა და შემდეგ, ბუნების გამოცოცხლებასთან ერთად, მოსავლის გამოკეთებასთან ერთად, — ღმერთის მკვრეთით აღდგომისა.

ქრისტიანთა „აღდგომა“.

თუ ძველად „აღდგომის კულტს“ უშუალო კავშირი ჰქონდა სასოფლო მეურნეობასთან და იმ სამუშაოსთან, რომელიც ხალხს უნდა შეესრულებოდა მომავალი პერიოდისათვის, ქრისტიანულ სარწმუნოებაში მას ეს აზრი და მნიშვნელობა ეკარგება. აქ ის უფვე სხვა მიზანს ემსახურება. „ქრისტეს აღდგომა“, ცხოვრი ინსცენირება ქრისტეს წვალებისა, დღი მარტვა და სხვა უოვერწმუნოებად მხსენებს ხალხს, რომ საჭიროა მოვიდომინოთ ამ ქვეყნიური ტანჯვა, რომ ვეზიაროთ „იმქვეყნიურ“ ბედნიერებას.

აი, რატომ უარყფს მას კომკავშირი და რატომ ცდილობს ის, დაარწმუნოს ამაში მოტყუებულ მორწმუნეთა ფართე მასები.

— 1925 წ. —

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

გ ა მ ო ღ ი ს უ თ ვ ე ლ თ ვ ი უ რ ი ს ა მ ა რ ი ლ თ და ს უ რ ა მ თ ე ბ უ ლ ი უ რ ნ ა ლ ე ბ ი

მ თ რ ლ ი თ ა თ ვ ი ს **წ ი თ ე ლ ი ს ს ი ვ ი** წ ე ლ ი ა ლ ი

მ ც ი რ ე წ ლ .

ნ ა კ ა დ უ ლ ი

წ ე ლ . ბ ე - X X I

უ რ ნ ა ლ ი ს ბ ა მ ო რ წ ა ბ ა ს . ს . ს . რ ა ს ა უ ბ ლ ი მ . უ მ ე ლ ა ს მ ო ლ ე ბ ი ს ა თ ე ი ს ს ა ვ ა ლ დ ე ბ უ ლ ო ა .

ლ ა ნ ი ნ ი ს ს ა ხ ლ ო გ ი ს ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს ბ ა ვ უ მ თ ა კ ო მ უ ნ ი ს ტ ვ ა რ ი
ჯ ბ უ ჯ ა ბ ი ს უ რ ვ ე ლ ი წ ა ვ რ ი ს , ო რ ბ ა ნ ი ზ ა ს ი ი ს უ რ ვ ე ლ ი
კ ო ლ ე კ ტ ი ვ ი ს , ბ ა ვ უ მ თ ა კ ო მ უ ნ ი ს ტ ვ ა რ ი მ ო კ რ ა ო გ ი ს
თ ვ ი თ ა უ ლ ი ხ ლ მ კ ო ვ ა ნ ა ლ ი ს , გ ი გ ლ ი რ -
თ ა ვ ე ბ ი ს და ს ა მ გ ი თ ხ ვ ე ლ ო რ ა -
ბ ი ს ვ ა ლ დ ე ბ უ ლ ე ბ ა ა
ბ ა მ ო ი წ ა რ ო ნ

„წ ი თ ე ლ ი ს ს ი ვ ი“

— და —

„ნ ა კ ა დ უ ლ ი“

ხ ე ლ ი ს მ ო წ ე რ ა მ ი ი ღ ე ბ ა თ ვ ი უ რ ა დ

ც ო ლ ბ ე

„წ ი თ ე ლ ი ს ს ი ვ ი“

45 კ .

„ნ ა კ ა დ უ ლ ი“

30 კ .

ბ ა დ ა ვ ზ ა მ ა ნ ხ ლ ი ს მ ო რ წ ა ბ ა ო ს ხ ა რ ჯ ი თ

მ ი ს ბ ა რ თ ი : ტ ფ ი ლ ი ს ი , რ უ ს თ ა ე ე ლ ს კ ა მ შ ი რ ი № 31 , გ ა ნ ხ თ ღ ე ბ ი ს ს ა ხ ლ ხ ი
კ ო მ ი ს ბ რ ა ტ ი . „წ ი თ ე ლ ი ს ს ი ვ ი ს“ და „ნ ა კ ა დ უ ლ ი ს“ რ ე დ ა ქ ე ბ ა .